

૭ ઉવાસગ દસાઓ

સાતમું અંગસૂત્ર - ગુર્જરછાયા

અદ્યયન ૧ - આણંદ

(૧) તે કાલે અને તે સમયે ચમ્પા નામક નગરી હતી. તેનું વર્ણન ઉવાઈ સૂત્ર પ્રમાણે સમજુ લેવું, પૂર્ણભક્ત ઉધાન હતું.

(૨) તે કાલે અને તે સમયે આર્થ સુધર્માસ્વામિ સમોસર્યા-સુધર્માસ્વામીના જેણ અંતેવાસી જંખૂ સ્વામીએ તેમની ઉપાસના કરતાં પૂછ્યું, ભગવનું ! અહીંનું યાવતૂ નિર્વાણને પ્રાસ થયેલાં શ્રમણ ભગવાન મહાવીર જ્ઞાતાધર્મકથા નામક છઠા અંગના આ અર્થ કહ્યો છે, જે મેં તમારા પાસેથી સાંભળ્યો છે. તો ઉપાસકદશા નામક સાતમા અંગના દશ અદ્યયનો કહેલાં છે.

(૩) આનંદ, કામદેવ, ગૃહપતિ ચલુનીપિતા, સુરાદેવ, ચુલ્લશતક, ગૃહપતિ કુંડકોલિક, સકદાલપુત્ર, મહાશક્તક, નંદિનીપિતા અને સાલિહીપિતા.

(૪) હે ભગવાનું ! ભગવંત મહાવીર પ્રથમ અદ્યયનનો શો અર્થ કહ્યો છે ?

(૫) હે જંખૂ, તે કાળે અને તે સમયે વાણિજ્યગ્રામનગર હતું. તે વાણિજ્યગ્રામ નગરની બહાર ઈશાનકોણમાં દૂતિપલાશચૈત્ય હતું. જિતશત્રુરાજ હતો. તેનું વર્ણન ઉવાઈ મુજબ.

તે વાણિજ્યગ્રામમાં આનંદ નામક ગૃહપતિ રહેતો હતો. તે સંપત્તિ અને ખીજ કોઈથી પરાભવ ન પામનાર હતો. તે આનંદ ગૃહપતિને ચાર હિરણ્યકોટિ નિધાનમાં, ચાર હિરણ્યકોટિ વ્યાજમાં અને ચાર હિરણ્યકોટિ ધનધાન્યાદિના વિસ્તારમાં રોકાયેલી હતી. વળી તેને દશ હજાર ગાયોના એક વજના હિસાબે ચાર વ્રજે હતા. તે આનંદ ગૃહપતી ઘણા રાજ ધનિક વગેરે યાવતૂ સાર્થવાહણા ઘણા કાર્યોમાં મંત્ર-વિચારોમાં તથા કુદુમ્બોમાં ગૃહ્ય રહેસ્યો, નિશ્ચયો અને વ્યવહારોમાં પૂછવા યોગ્ય, સલાહ લેવા યોગ્ય હતો. પોતાના કુદુમ્બનો પણ આધાર, પ્રમાણભૂત યાવતૂ બધા કાર્યોને વધારનાર હતો. તે આનંદ ગૃહપતિને શિવાનન્દ નામે ભર્યા હતી. તે પરિપૂર્ણ અંગવાળી, યાવતૂ સુંદર ઇપવાળી, આનંદ ગૃહપતિને પ્રિય અને આનંદ ગૃહપતિને સાથે અનુરક્ત અને અવિરક્ત થયેલી ઈષ શબ્દાદિ મનુષ્ય સંબંધી કામ અને ભોગોનો અનુભવ કરતી હતી. તે વાણિજ્યગ્રામ નગરની બહાર ઈશાન કોણમાં કોદ્વાણ નામે સંનિવેશ - તે સમૃદ્ધિવાળો, નિરૂપદ્રવ, દર્શનીય, સુંદર યાવતૂ મનને પ્રસન્ન કરનાર હતો. તે

કોદ્વાણ સંનિવેશમાં આનંદ ગૃહપતિના ઘણા મિત્ર, જ્ઞાતિજનો, સ્વકીય, સ્વજન સંબંધી અને પરિજનો હતાં. તે ધનિક અને સમર્થ હતો.

તે કાળે અને તે સમયે શ્રમણ ભગવાનું મહાવીર પધાર્યા. પરિષદ નીકળી અને વાંદીને પાછી ગઈ. કોણીકરાજની પેઢ જિતશત્રુરાજ વંદન કરવાને નીકજ્યો. નીકળીને યાવતૂ પર્યુપાસના કરી. ત્યારપછી આનંદ ગૃહપતિ મહાવીર સ્વામી આવ્યાની આ વાત સાંભળી અરિહુંત ભગવંતોનું નામશ્વરણ પણ મહાઇણવાળું છે તો વંદન-નમસ્કાર વગેરેનું શું કહેવું ? માટે હું જાઉં અને યાવતૂ તેમની પર્યુપાસના કરું, એવો વિચાર કરી શુદ્ધ અને સભામાં પ્રવેશ કરવા લાયક વસ્ત્રો ધારણ કરી અદ્યપ અને મહામૂલ્ય અલંકારો વડે અલંકૃત શરીરવાળો થઈ પોતાના ઘરથી બહાર નીકળે છે. નીકળીને કોરંટ પુષ્પોથી માળાથી યુક્ત છત્ર ધારણ કરી મનુષ્યોના સમૂહથી વીંયાયેલો, પગે ચાલીને વાણિજ્યગ્રામ નગરના મધ્યભાગમાં થઈને નીકળે છે અને જ્યાં દૂતિપલાશ ચૈત્ય છે અને જ્યાં શ્રમણ ભગવાનું મહાવીર છે ત્યાં આવે છે. આવીને ત્રણ વાર પ્રદક્ષિણા કરી વંદન-નમસ્કાર યાવતૂ પર્યુપાસના કરે છે.

(૬) ત્યારખાદ શ્રમણ ભગવાનું મહાવીરિ આનંદ ગૃહપતિને તથા અત્યંત મોટી પરિષદને ધર્મોપદેશ કર્યો. પરિષદ પાછી ગઈ અને રાજ પણ પાછો ગયો.

(૭) ત્યારખાદ આનંદ ગૃહપતિ શ્રમણ ભગવંત મહાવીરની પાસે ધર્મ સાંભળી, અવધારી પ્રસન્ન અને સંતુષ્ટ થઈ આ પ્રમાણે બોલ્યો. હે ભગવાનું ! નિર્ગ્રન્થ પ્રવચન ઉપર શ્રદ્ધા કરું છું. પ્રતીતિ કરું છું. રૂચિ કરું છું. ભગવાનું ! તમે કહો છો તે એમ જ છે. તેમ જ છે. હે ભગવાનું ! તે સત્ય છે. હે ભગવાનું ! એ મને ઈષ છે. એ મને સ્વીકૃત છે અને ઈચ્છિત અને પ્રતીચ્છિત છે. દેવાનુપ્રિય ! આપની પાસે જેમ ઘણા રાજ, યુવરાજો, રાજસ્થાનીય પુરુષો, માંડલિકો, કૌદુર્ભિકો, શ્રેષ્ઠી, સેનાપતિ અને સાર્થવાહો વગેરે મું થઈને ગૃહ નિવાસથી નીકળી મુનિ થયા તેવી રીતે હું પ્રવજ્યા ગ્રહશ કરવામાં સમર્થ નથી. હું પાંચઅણુવ્રત અને સાતશિક્ષાવ્રત આવી રીતે બાર પ્રકારના ગૃહસ્થ ધર્મને સ્વીકાર કરીશ. ભગવાને કહ્યું. જેમ સુખ ઉપજે તેમ કરો- પ્રતિભન્ધ ન કરો.

(૮) ત્યારખાદ આનંદ ગૃહપતિ શ્રમણભગવંતમહાવીરની પાસે પ્રથમ સ્થૂલ પ્રાણાત્મિકાતનું પ્રત્યાપ્યાન કર્યું કે હું યાવતૂ જીવન મન વચન અને કાયા વડે સ્થૂલ પ્રાણાત્મિકાતનું આચરણ નહિ કરું અને નહિ કરાવું. પછી તે સ્થૂલમૃષાવાળનું પ્રત્યાપ્યાન કરે છે કે હું યાવતૂ જીવન મન વચન અનેકાયા

વડે સ્થૂલ પ્રાણાત્મિકાતનું આચરણ નહિ કરું અને નહિ કરાવું. પછી તે સ્થૂલ મૃષાવાદનું પ્રત્યાખ્યાનકરે છે કે હું યાવત્ જીવન બે કરણ ત્રણ યોગમન વચનકાયાથી મૃષાવાદ કરું નહિ, કરાવું નહિ પછી સ્થૂલ અદાદાનનું પ્રત્યાખ્યાન કરે છે. જીવનપર્યત ક્રિવિધ ત્રિવિધ મન વચન અને કાયા વે અદાદાન નહિ કરું અને નહિ કરાવું. પછી સ્વદારસન્તોષ સંબંધી પ્રત્યાખ્યાન કર્યું. એક શિવાનન્દના પત્ની સિવાય બાકીની રીતી સાથે મૈથુન વિધિનું પ્રત્યાખ્યાન કરું છું. ત્યારબાદ ઈચ્છાનું પરિમાણ કરતો હિરણ્ય અને સ્વર્ણનું પરિમાણ કરે છે. ચાર હિરણ્યકોટિ નિધાનમાં, ચાર હિરણ્યકોટિ વ્યાજમાં અને ચાર હિરણ્યકોટિ ગૃહ અને ગૃહાપકરણના વિસ્તારમાં રોકેલી છે. તે સિવાય બાકીના હિરણ્ય-સુવર્ણ વિધિનો ત્યાગ કરું છું.

તે પછી ચતુર્ષપદ વિધિનું પરિમાણ કરે છે. દશ હજાર ગાયનું એક વજ તેવાં ચાર વજ સિવાય બાકીના ચતુર્ષપદોનું પ્રત્યાખ્યાન કરું છું. ત્યારબાદ ક્ષેત્ર-વાસ્તુનું પરિમાણ કરે છે. જેનાથી સો વીધા એડી શકાય એવું એક હળ, એવા પાંચસો હળો સિવાય અન્ય બધા - ક્ષેત્ર-વાસ્તુનું પ્રત્યાખ્યાન કરું છું. ત્યારપછી ગાડાનું પરિમાણ કરે છે. બહાર દેશાન્તરમાં ગમન કરવા યોગ્ય પાંચસો ગાડા અને માલને વહેન કરનાર પાંચસો ગાડા ઉપરાંત બધા શક્તોનું પ્રત્યાખ્યાન કરું છું. ત્યાર બાદ વહાણનું પ્રત્યાખ્યાન કરે છે. દેશાન્તરમાં મોકલવા યોગ્ય વહાણો સિવાય બાકીના વહાણોનું પ્રત્યાખ્યાન કરું છું. ત્યારબાદ ઉપભોગ - પરિભોગ વિધિનું પ્રત્યાખ્યાન કરતાં અંગલુંઘણ-શરીર લુંઘવાના યુવાલ આદિનું પરિમાણ કરે છે. એક સુગંધી લાલ ટુવાલ સિવાય બાકી બધા શરીર લુંઘવાના બધા ટુવાલ આદિના પ્રત્યાખ્યાન કરું છું.

ત્યાર પછી દાતણની વિધિનું પરિમાણ કરે છે. એક લીલા જેઈમધના દાતણ સિવાય બાકીના દાતણનો ત્યાગ કરું છું. એક મધુર આમણાના ફળ સિવાય બાકીના ફળોનો ત્યાગ કરું છું. શતપાકસૌ વસ્તુઓ લેણવી અને સૌ વાર ઉકાળીને તૈયાર કરેલ અને સહચ્ચપાક તેલ સિવાય બીજાં માલિશ કરવાના તેલોનું પ્રત્યાખ્યાન કરું છું. ત્યાર બાદ ઉદ્વર્તન વિધિનું પરિમાણ કરે છે. એક સુગંધી-ગન્ધ ચૂર્ણ સિવાય બાકીના ઉદ્વર્તન વિધિનો ત્યાગ કરું છું. આઠ ઔદ્ધ્રિક ઘડા પાણી સિવાય વધારે પાણી વડે સ્નાન કરવાનો ત્યાગ કરું છું.

ત્યાર બાદ વખ્ણની વિધિનું પરિમાણ કરે છે. એક શ્વોમયુગલ સિવાય બાકીનાં વખ્ણોનો ત્યાગ કરું છું. અગર કુંકુમ કેસર અને ચંદનાદિ સિવાય બાકીના વિલેપનનો ત્યાગ કરું છું. એક શુદ્ધ કમળ અને માલતીના પુષ્પોની માળા સિવાય બાકીના ચોખાનો ત્યાગ કરું છું. વટાણાનો સૂપ, મગનો સૂપ

અને અડદના સૂપ સિવાય બાકીના બધા દાળનો ત્યાગ કરું છું. ત્યાર બાદ ધીનું પરિમાણ કરે છે. એક શરદ ઋતુના ગાયના સારભૂત ધી સિવાય બાકીનાં ધીનો ત્યાગ કરું છું.

ત્યાર પછી શાકવિધિનું પરિમાણ કરે છે. વાસ્તુ ચૂચુ અને દુંધીના શાક સિવાય શેખને ત્યાગ કરું છું. ત્યાર પછી મધુર રસના પીણાની વિધિનું પરિણામ કરે છે. પાલકા મધુર સિવાય બાકીના બધા મધુર રસોનો ત્યાગ કરું છું. સેધામલ-કાંજીવડા-દાલવડા સિવાય શેષ જેમવિધિનો ત્યાગ કરું છું. એક વરસાનું પાણી સિવાય બાકીનાં બધાં પાણીનો ત્યાગ કરું છું. ત્યાગ પછી ચાર પ્રકારના અનર્થ દંડનો ત્યાગ કરે છે. તે આ પ્રમાણે અપદ્યાનાચરિત-કુચ્ચાર્ન કરવું. પ્રમાદાચરીત-પ્રમાદ સેવવા, હિંસ પ્રદાનહિંસા કરનાર શખાદિ આપવાં અને પાપકર્મના ઉપેદેશ કરવો.

(૬) શ્રમણ ભગવાન્ મહાવીરિ આનંદ શ્રમણો પાસકને આ પ્રમાણે કહ્યું, હે આનંદ ! જેણે જીવાજીવ તત્ત્વને જાણેલા છે એવા અને યાવત્ નિર્જન્ય પ્રવચનથી અનતિક્રમણીય દેવાદિ વડે પણ ચલાયમાન ન થઈ શકનાર એવા-શ્રમણોપાસકે સમ્યક્તવના પ્રધાનસ્થૂલ પાંચ અતિચારો જાણવા જોઈએ પણ આચરવા જોઈએ નહિ. તે આ પ્રમાણે: રંકા કંકા વિચિકિત્સા પર પાણંડા પ્રશંસા અને સંસ્તવ-

સ્થૂલ પ્રાણાત્મિકાત્મના પાંચ પ્રધાન અતિચારો જાણવા, પરંતુ તેનું આચરણ ન કરવું. બન્ધ, વધ-તાડન, છવિચેદ અવયવોનું છેદન ભાર ભરવો અને ભક્ત પાન વ્યચ્છેદ-પાણી અને ખોરાક બંધ કરવો. ત્યાર પછી સ્થૂલમૃષાવાદ વિરમણ વ્રતના પાંચ અતિચારો જાણવા પણ તેનું આચરણ ન કરવું જોઈએ. સહસ્રા કોઈની ઉપર ખોટા દોષનો આરોપ કરવો, રહસ્યા અભ્યાખ્યાન- સ્વદારમંત્રભેદ, મૃષોપ્રેદેશ-, ઝૂટલેખકરણ- ત્યાર પછી સ્થૂલ અદાદાન વિરમણવ્રતના પાંચ અતિચારો જાણવા પણ આચરણ ન કરવું. તે આ પ્રમાણે: સ્તેનાહિત, તસ્કર પ્રયોગ, વિરુદ્ધ રાજ્યમાં ગમન કરવું. ઝૂટોલ-માય, તદ્ પ્રતિરૂપક વ્યવહાર-મૂળ વસ્તુના જેવી બીજી વસ્તુનો પ્રક્રોપ કરવો. ત્યારબાદ સ્વદારસંતોષવ્રતને વિશે પાંચ અતિચારો જાણવા, પણ આચરવા નહિ. તે આ પ્રમાણે : ઈત્વરપરિગૃહીતાગમન અપરિગૃહીતાગમન કોઈએ નહિ ગ્રહણ કરેલી વેશ્યા વગેરે સાથે ગમન કરવું. અનંગકીડા, પરવિવાહકરણ, કામભોગ તીવ્રભિલાષ ત્યાર પછી શ્રમણોપાસકે ઈચ્છા પરિમાણ વ્રતના પાંચ અતિચારો જાણવા પણ આચરવા નહિ. તે આ પ્રમાણે: ક્ષેત્ર વાસ્તુ પમાણાત્મિકમ, હિરણ્ય-સુવર્ણ પ્રમાણાત્મિકમ, દ્રિપદ ચતુર્ષપદ પ્રમાણાત્મિકમ.

त्यार पट्ठी दिशाव्रत पांच अतिचार जाणवा पण आचरवा नहि. ते उधर्व दिशा अधोदिशा अने तिर्छीदिशाना प्रमाणनुं उल्लंघन करवुं, क्षेत्रमां एक तरक वृद्धि करवी, समृत्यन्यर्थान- त्यारपट्ठी उपभोग परिभोग व्रत बे प्रकासनुं कहेलुं छुं. ते आ प्रमाणे: भोजनने आश्रयी अने कर्मने आश्रयी. तेमां भोजनने आश्रयी श्रमणोपासके पांच अतिचार जाणवा पण आचरवा नहि. ते आ प्रमाणे: सचित्ताहार, सचित्त प्रतिभङ्ग आहार, अपक्वचौषधिभक्षण, दुष्पक्वचौषधिभक्षण- तुच्छचौषधिभक्षण. कर्मने आश्रयी श्रावके पंदर कर्माणां जाणवा पण आचरवा नहि. ते आ छे. अंगारकर्म-, वनकर्म, शक्टकर्म, भायक कर्म, स्फोटक कर्म, दन्तवाणिज्य, रसवाणिज्य, केशवाणिज्य, विषवाणिज्य, यंत्र पीडन कर्म, निर्लाघन कर्म, दावाभिं दापनसरोवर तणाव वरेने चूकवी नाखवा अने असतीज्ञ पोषण.

त्यार बाढ श्रमणोपासके अनर्थ हंड विरमणाव्रतना पांच अतिचारे जाणवा पण आचरवा नहि. कंदपू, कौत्कुच्य, भौर्य, संयुक्ताधिकरण अने उपभोग-परिभोग अतिरिक्त श्रमणोपासके सामायिकव्रतना पांच अतिचारे जाणवा अने तेओनुं आचरण न करवुं. ते आ प्रमाण : मनोदुष्प्रणिधान-मनमां दुष्ट चिंतन करवुं. वयन-दुष्प्रणिधान, काया दुष्प्रणिधान, सामायिक करवानुं स्मरण न राखवुं अने अनियमित सामायिक करवुं.

त्यारबाढ श्रमणोपासके देशवकाशिक व्रतना पांच अतिचारे जाणवा पण आचरवा नहि. आनन्दन प्रयोग, प्रेष्यप्रयोग, शब्दानुपात अने रुपानु पात-भिः: पुद्गलप्रक्षेप-त्यार पट्ठी श्रमणोपासके पोषधोपवासमां पांच अतिचार जाणवा पण आचरवा नहि. अप्रतिलेखित-दुष्प्रति लेखित शथ्या-संस्तारक, अप्रमार्जित-दुष्प्रमार्जित शथ्या संस्तारक अप्रतिलेखित दुष्प्रतिलेखित दुष्प्रतिलेखित उच्चारप्रसवणभूमि, अप्रमार्जितदुष्प्रमार्जित उच्चारप्रसवण भूमि अने पोष धोपवासनुं खराखर पालन न करवुं.

त्यार पट्ठी श्रमणोपासके यथासंविभाग (अतिथिसंविभाग) व्रतनापांच अति चारे जाणवा पण आचरवा नहि. सचित्त निक्षेपण, सचित्तपिधान, कालितिकम पर व्यपेदेश, भत्सरिता त्यार पट्ठी अपचित्तम मारणान्तिक संसेखना झोषणा आराधनाना पांच अतिचार जाणवा पण आचरवा नहि. आ लोकना सुखोनी अभिलाखा करवी परलोगासंसर्पणओगे- परलोकना सुखोनी अभिलाखा करवी. ज्ञववानी आरांसा करवी मरणानी आरांसा करवी अने इन्द्रियना विषयोनी ईच्छा करवी.

(१०) त्यार पट्ठी आनंद गाथापति श्रमण भगवंत महावीरनी पासे

पांच अणुव्रत अने सात शिक्षाव्रतदृप खार प्रकारना श्रावकधर्मनो स्वीकार करे छे. स्वीकारीने श्रमण भगवंत महावीरने वंदन अने नमस्कार करे छे. वंदन अने नमस्कार करी ऐणे ए प्रमाणे कह्युः भगवन् ! आजथी आरंभी मारे अन्य तीर्थिकोने, अन्य तिर्थिकोना देवने, अन्य तिर्थिकोने ग्रहण करेला अरिहंतनां चैत्योने वंदन-नमस्कार करवा तथा पूर्वे तेओ न खोल्या होय तो तेनी साथे आलाप, संलाप करवी तथा तेओने अशन, पान, खादिम अने स्वादिम आपवुं, न कल्पे. पण ऐमां आ प्रमाणे आगारो छे. राजभियोग-भलना आग्रहथी, देवताभियोग देवतानी परतंत्रताथी, गुरुनिश्चल अने वृत्ति कांतार ए छ आगार सिवाय धर्मभुद्धिथी उपर्युक्तनो त्याग छे. मारे श्रमण निर्ग्रथो न ग्रासुक अचित अने एषाणीय अशन, पान, खादिम अने स्वादिम, आहार, वस्त्र, पात्र, कम्बल, पादप्रोधनक पीठ, आसन, फ्लक-पाटियुं, शथ्या, वसनि, संस्तारक तथा औषध अने बैषज्या वडे सत्कार करवो योऽय छे, ऐम कहीने आवा प्रकारनो अभिग्रह- ग्रहण करे छे. ग्रहण करीने ते संबंधमां प्रश्न पूछे छे. प्रश्नो पूछी तेनो अर्थ ग्रहण करे छे. अर्थ ग्रहण करी श्रमण भगवंत महावीरीने त्रण वार वंदन करे छे. वंदन करी श्रमण भगवंत महावीरनी पासेथी अने दूतिपलाश चैत्यथी नीकणे छे. नीकणीने ज्यां वाणिज्यग्राम नगर छे अने ज्यां पोतानुं धर छे त्यां आवे छे. त्यां आवीने शिवानन्दा भायने आ प्रमाणे कहे छे. देवानुप्रियो ! में श्रमण भगवंत महावीरनी पासे आ प्रमाणे धर्म सांबज्यो अने ते धर्म अने ईष छे, पुनः पुनः ईष छे अनेतेनी मने रुचि थर्थ छे. माटे देवानुप्रिये ! तुं जा अने श्रमण भगवंत महावीरनी पासे पांच अणुव्रत अने सात शिक्षाव्रतदृप खार प्रकारना गृहस्थधर्मनो स्वीकार करे.’

(११) त्यार बाढ ते शिवानन्दा भार्या आनंद श्रावक द्वारा एक कहेवा पर हर्षित अने प्रसन्न थर्थ. ते कौटुम्बिक पुरुषोने बोलावे छे बोलावीने आ प्रमाणे कह्युं, हे देवानुप्रियो ! जलही लघुकरण ईत्यादि वर्षायुक्त खण्डो जेमां जेडायेला होय एवा श्रेष्ठ धार्मिक रथ हाजर करो. त्यार बाढ ते श्रेष्ठ वाहनमां जेसीने जाय छे अने भगवाननी यावत् पर्युपासना करे छे. त्यार बाढ श्रमण भगवंत महावीर शिवानन्दोने अने ते मोटी पर्षदाने धर्मोपदेश करे छे. त्यार पट्ठी शिवानन्दा श्रमण भगवंत महावीरनी पासे धर्मेसे सांबणी अने विचारी प्रसन्न थर्थ अने यावत् गृहस्थधर्मनो स्वीकार करे छे. जे दिशाथी आवी हती ते जे ज दिशा तरक पाणी जाय छे.

(१२) ‘भगवन् !’ ऐम कही भगवान गौतम, श्रमण भगवंत

મહાવીરને વંદન અને નમસ્કાર કરે છે. વંદન ને નમસ્કાર કરીને તેમણે આ પ્રમાણે પૂછ્યું. ભગવન્ ! આનંદ શાવક આપની પાસે મુંડ થઈને પ્રવજ્યા ગ્રહણ કરવા સમર્થ છે ? ભગવાને કહ્યું હે જૌતમ ! એ અર્થ સમર્થ નથી. આનંદ શાવક ઘણા વરસ સુધી શાવક અવસ્થાનું પાલન કરશે. પાલન કરીને સૌધર્મ દેવલોકને વિશે અરુણાલ નામક વિમાનમાં ચાર પલ્યોપમ સ્થિતિ વાળા દેવપણે ઉત્પન્ન થશે. ત્યાર બાદ શ્રમણ ભગવંત મહાવીર અન્ય કોઈ દિવસે ખણારના દેશો વિહાર કરે છે.

(૧૩) ત્યાર પછી આનંદ શાવક થઈ ગયો. જીવ-અજીવનો જ્ઞાતા થયો. યાવત્ શ્રમણ નિર્ગ્રન્થોને અશનાદિ વડે સત્કાર કરતો વિચારવા લાગ્યો. તે શિવાનંદા ભાર્યા પણ શાવિકા થઈ શ્રમણ નિર્ગ્રન્થોનો સત્કાર કરતી વિહૃણે છે.

(૧૪) ત્યાર પછી આનંદ શાવકના અનેક પ્રકારનાં શીલવ્રત, શુણવ્રત, વિરમણવ્રત, પ્રત્યાખ્યાન અને પોષધોપવાસ વડે આત્માને ભાવિત કરતા ચૌદ વર્ષ વ્યતીત થયા. જ્યારે તે પંદરમાં વર્ષનાં મધ્યભાગમાં વર્તતા હતા ત્યારે કોઈ દિવસે મધ્યરાત્રિના સમયે ધર્મ જાગરિકા કરતા તેને આ આવા પ્રકારનો અધ્યાવસાય, વિચાર, અભિલાષ અને મનોગત સંકલ્પ થયો- હું ખરેખર વાણિજ્યગ્રાન નગરમાં ઘણાં રાજ, ધનાદ્ય વગેરેને ખાલુ માન્ય છું. યાવત્ મારા પોતાના કુટુંબનો આધારભૂત છું. તેથી એ વિક્ષેપ વડે હું શ્રમણ ભગવંત મહાવીરની પાસે સ્વીકારેલી ધર્મપ્રજાસ્તિને સ્વીકાર કરી પાલન કરવા સમર્થ નથી. તેમાટે મારે કાલે સ્વુર્યોદય થાય ત્યારે કરાવી, યાવત્ કુટુંબને આમંત્રી યાવત્ જ્યેષ્ઠ પુત્રને કુટુંબમાં પ્રસ્થાપિત કરીને, તે મિત્ર વગેરેની યાવત્ જ્યેષ્ઠ પુત્રની રજ માગીને કોલ્લાક સંનિવેશમાં જ્ઞાતકુલને વિશે પોષધશાલાનું પ્રતિલેખન કરી શ્રમણ ભગવંત મહાવીરની પાસેથી પ્રાસ કરેલી ધર્મપ્રજાસ્તિનો સ્વીકાર કરી ને વિચયવું એ જ શૈય છે. ભોજન કર્યી પછી આવેલા તે મિત્ર જ્ઞાતિ વગેરેનો યાવત્ વિપુલ પુષ્પ વગેરે સત્કાર અને સન્માન કરે છે, યાવત્ તે મિત્ર વગેરેની સમક્ષ જ્યેષ્ઠ પુત્રને બોલાવે છે. બોલાવીને આ પ્રમાણે કહે છે. હે પુત્ર ! એ પ્રમાણે ખરેખર હું વાણિજ્ય ગ્રામમાં ઘણા રાજ, ધનિક વગેરેને ખાલુ માન્ય છું. ઈત્યાદિ યાવત્ આ વિક્ષેપના કારણે હું ધર્મ પ્રજાસ્તિનો સ્વીકાર કરી વિચયવાને સમર્થ નથી. તો અત્યારે મારા કુટુંબમાં તેને પ્રસ્થાપિત કરી યાવત્ ધર્મ પ્રજાસ્તિનો સ્વીકાર કરી વિહૃણું મહારા માટે શૈય છે.

ત્યાર બાદ જ્યેષ્ઠ પુત્ર આનંદ શાવકના આ કથનને 'તહતિ' કહીને વિનય વડે કખૂલ કરેછે. ત્યાર પછી આનંદ શાવક તે મિત્રો વગેરેની સમક્ષ

જ્યેષ્ઠ પુત્રને કુટુંબમાં સ્થાપન કર્યો. સ્થાપના કરીને તેણે એ પ્રમાણે કહ્યું. હે દેવાનુપ્રિય ! તમે કોઈ આજથી આરંભીને ખાલુ કાર્યોમાં મને પૂછશો નહિ, અને મારા માટે અશનાદિ પાન ખાદિમ સ્વાદિમ તૈયાર કરશો નહિ. મારી પાસે લાવશો નહિ. ત્યાર બાદ આનંદ શાવક જ્યેષ્ઠ પુત્ર અને મિત્ર જ્ઞાતિ વગેરેની રજ લે છે. રજ લઈને પોતાના ઘરથી નીકળે છે. નીકળીને વાણિજ્યગ્રામના મધ્યમાં થઈ જ્યાં કોલ્લાક નામે સંનિવેશ અને જ્યાં જ્ઞાતકુલ છે, જ્યાં પોષધશાલા છે ત્યાં જાય છે. પોષધશાલામાં પોષધ ગ્રહણ કરી ડાબના સંથારાને પ્રાસ થઈ શ્રમણ ભગવંત મહાવીરની પાસેથી ગ્રહણ કરેલી ધર્મપ્રજાસ્તિનો સ્વીકાર કરે વિચયરે છે.

(૧૫) આનંદ, શાવકની પ્રતિમાઓ સ્વીકાર કરીને વિહૃણે છે. તેમાં પ્રથમ ઉપાસક પ્રતિમાં ને સૂત્ર, કદ્ય, માર્ગ પ્રમાણે યથાર્થપણે, સ્મયક, કાયાવડ સ્પર્શ કરે છે, પાળે છે, શોભાવે છે, સંપૂર્ણ કરે છે, કીર્તિન કરે છે અને તેનું આરાધન કરે છે.

(૧૬) ત્યાર બાદ આનંદશાવક બીજી શાવકની પ્રતિમાને, એમ ત્રીજી, ચોથી યાવત્ દસમી અને અગિયારમી પ્રતિમાનું યાવત્ આરાધન કરે છે. ત્યાર પછી તે આનંદ શાવક આવા પ્રકારના ઉદાર વિપુલ પ્રયત્નદ્રષ્ટે સ્વીકારેલ તપઃકર્મ વડે શુષ્ણ યાવત્ કૃશ થઈ ગયો. તેના શરીરની નાડીઓ દેખાવા લાગ્યી.

ત્યાર પછી તે આનંદ શાવકને અન્ય કોઈ દિવસે મધ્યરાત્રીએ ધર્મજગરિકા કરતાં આવો સંકલ્પ થયો હું આ પ્રકારના તપ વડે કૃશ યાવત્ ધમનીથી વ્યાસ શરીરવાળો થઈ ગયો છું, પણ હજુ મારામાં ઉત્થાન, કર્મ, બળ, વીર્ય, પુરુષાર્થ તથા શ્રદ્ધા, ધૈર્ય અને સંવેગ છે. જ્યાં સુધી મારા ધર્માચાર્ય અને ધર્મોપેદશક શ્રમણભગવાન મહાવીર જિન સુહસ્તી વિચયરે છે ત્યાં સુધી મારે આવતી કાલે સ્વુર્યોદય થયે સૌથી છેદ્વી મારણાન્તિક સંલેખનાની આરાધનાથી યુક્ત થઈને, આહારપાણીનું પ્રત્યાખ્યાન કરી અને મૃત્યુની દરકાર નહિ કરતાં રહેવું શૈયસ્કર છે. બીજે દિવસે પ્રાતઃકાળે યાવત્ અપચિદ્મ મારણાન્તિક સંલેખનાની આરાધના યુક્ત થઈ યાવત્ મૃત્યુની દરકાર નહિ કરતો વિહૃણે છે. ત્યારબાદ તે આનંદ શાવકને અન્ય કોઈ દિવસે શુભ અધ્યાવસાય વડે, શુભ પરિણામ વડે, વિશુદ્ધ લેશયાઓ વડે અને અવધિજ્ઞાનાવરણ કર્મના કથ્યોપશમથી અવધિજ્ઞા ઉત્પન્ન થયું. તે પૂર્વ દિશામાં લવણ સમુદ્રને વિશે પાંચશો યોજન પ્રમાણ ક્ષેત્રને, એજ પ્રમાણે દક્ષિણ દિશાએ પણ

જાણવા લાગ્યો. ઉત્તર દિશાએ કુદ્રહિમવંત નામક વર્ષધરપર્વત સુધી જાણવા અને હેખવા લાગ્યો. તે ઉપર સૌધર્મ દેવલોક સુધી જાણે છે અને હેખે છે. નીચે રનપ્રભા પૃથ્વીના ૮૪૦૦૦ વર્ષની સ્થિતિવાળા રેસુય નારકવાસ સુધી જાણે છે અને હેખે છે.

(૧૭) તે કાળે અને તે સમયે શ્રમણ ભગવાન મહાવીર પદ્ધાર્યો. પર્વતા વાંદવાને નીકળી અને વાંદી તથા ધર્મોપેદશ સાંભળી પાઈ ગઈ. તે કાળે અને તે સમયે શ્રમણ ભગવંત મહાવીરના જ્યેષ્ઠ અન્તેવાસી ગૌતમ ગોત્રીય સાત હૃથ શરીરવાળા ઊંચા, સમચતુરસ્થ સંસ્થાનવાળા વજનબનારાચ સંઘયણથી યુક્ત, સુવર્ણની કસોટી ઉપર ઘસેલા સ્વર્ણની રેખા જેવા ગૌરવર્ણ, કઠોર તપવાળા, તેજસ્વી, તપવાળા, ઉદાર, ધોર ગુણવાળા, બ્રહ્મચર્યના ધારક, શરીરના મમત્વનો ત્યાગ કરી દેનાર, પોતાની વિપુલ તેલેલેશ્યાને સંકિસ્ત કરી રાખનાર ઈન્દ્રભૂતિ અણગાર નિરન્તર છઠ-છઠના તપથી તથા સંયમ અને તપશ્ચર્યા દ્વારા આત્માને ભાવિત કરતાં વિચરતાં હતાં. ત્યાર પછી તે ભગવાન ગૌતમ છઠના પારણાને દિવસે પ્રથમ પોરસીમાં સ્વાધ્યાય કરે છે. બીજી પોરસીએ ધ્યાસન કરે છે. ત્રીજી પોરસીએ ત્વરા અને ચાપલતારહિત સંભ્રમરહિત થઈ મુખવઞ્ચિકાનું પ્રતિલેખન કરે છે. પ્રતિલેખન કરી પાત્ર અને વસ્ત્રનું પ્રતિલેખન કરે છે. પાત્ર અને વસ્ત્રને પ્રમાર્જ છે. પાત્રો ગ્રહણ કરે છે. શ્રમણ ભગવાન મહાવીરની પાસે જઈ વંદન અને નમસ્કાર કરે છે. આ પ્રમાણે કહે છે; હે ભગવન્ ! આપની અનુજ્ઞાથી છઠના ઉપવાસના પારણે વાણિજ્યગ્રામ નગરને વિશે ગૃહસામુદ્દાનિકી બિક્ષાચર્યા માટે ઉચ્ચ નીચ અને મધ્યમ કુલોમાં બિક્ષાચર્યાએ જવા ઈરછું છું. ભગવાન ઉત્તરમાં કહે છે. હે દેવાનુપ્રિય ! સુખ થાય તેમ કરો.

ત્યાર બાદ શ્રમણ ભગવંત મહાવીર અનુજ્ઞા આપી એટલે ભગવાન ગૌતમ દૂતિપલાશ ચૈત્યથી નીકળે છે. નીકળીને ત્વરા, ચાપલતા અને સંભ્રમ સિવાય યુગપ્રમાણે ભૂમિને જોનારી દાદિ વે ઈર્યામાર્ગને શોધતા જ્યાં વાણિજ્યગ્રામ નગર છે ત્યાં આવે છે. આવીને ગૃહસામુદ્દાનિકી બિક્ષાચર્યા માટે ઉચ્ચ નીચ અને મધ્યમ કુલોમાં અટન કરે છે. ત્યાર પછી તે ભગવન્ ગૌતમ વાણિજ્ય ગ્રામ નગરમાં જેમ ભગવતી-સ્તુત્રમાં કહ્યું છે તેમ બિક્ષા ચર્યાએ ભમતા ચ્યાથાયોગ્ય ભાત-પાણીને સમ્બંધી પ્રકારે ગ્રહણ કરે છે. વાણિજ્યગ્રામથી બહાર નીકળે છે. નીકળીને જ્યાં દૂતિપલાશ ચૈત્ય અને શ્રમણ ભગવાન મહાવીર છે ત્યાં આવે છે. ત્યાં આવીને શ્રમણ ભગવાનથી થોડું દૂર રહી ગમનાગમન પડિક્રમે છે. એષણા અનેષણાની આલોચના કરે છે. ભગવાનને આહાર-પાણી દેખડે છે.

અધ્યાત્મમ મારણાન્તિ સંલેખનાનું આરાધન કરી રહ્યા છે અને મૃત્યુની દરકાર નહિ કરતા વિહુરે છે. ત્યાર બાદ તે ભગવાન્ ગૌતમને ઘણા જણાની પાસેથી એ અર્થ સાંભળી, વિચારી આવા પ્રકારનો આ વિચાર થયો. હું જાઉ અને આનંદ શ્રાવકને જોઉ જ્યાં કોણાક સંનિવેશ છે, જ્યાં પોષધશાલા છે અને જ્યાં આનંદ શ્રમણો પાસક છે ત્યાં પહોંચે છે.

(૧૮) ત્યાર બાદ તે આનંદ શ્રાવક ભગવાન ગૌતમને આવતાં જુઓ છે, જોઈને તે પ્રસન્ન અને સંતુષ્ટ હૃદયવાળો થઈ ભગવાન ગૌતમને વંદન-નમસ્કાર કરે છે, ભગવન્ ! હું આ ઉગ્રતપના કારણે યાવત્ ધમની-નાડીઓ વે વ્યાસ શરીરવાળો થયો છું. તેથી આપ દેવાનુપ્રિયની પાસે આવીને વંદન કરવાને સમર્થ નથી, તો ભગવન્ ! આપ જ સ્વેચ્છાથી અનભિયોગ અહીં આવો તો વંદન-નમસ્કાર કરું. ત્યારે ભગવાન્ ગૌતમ જ્યાં આનંદ શ્રમણો પાસક હતા ત્યાં આવ્યાં.

ત્યાર પછી તે આનંદ શ્રાવક ભગવાન્ ગૌતમને ત્રણ વાર મસ્તક વે પગે વંદન નમસ્કાર કરે છે, વંદન-નમસ્કાર કરીને તેણે આ પ્રમાણે કહ્યું, ભગવન્ ! ગૃહસ્થને ગૃહવાસમાં રહેતો અવધિજ્ઞાન થઈ શકે છે ? ગૌતમ હા, થઈ શકે છે. હે ભગવન્ ! ગૃહવાસમાં રહેતો ગૃહસ્થ એવા મને પણ અવધિજ્ઞાન ઉત્પન્ન થયું છે. હું પૂર્વ દિશામાં લવણ સમુદ્રમાં પાંચાસે યોજન સુધી યાવત્ નીચે રેસુયનામક નામકવાસ સુધી જાણું છું અને દેખું છું. ત્યાર બાદ ભગવાન ગૌતમ આનંદ શ્રમણોપાસકને એ પ્રમાણોક હ્યું, આનંદ ! ગૃહસ્થને યાવત્ અવધિજ્ઞાન થાય છે, પરંતુ એટલું મોટું હોતું નથી, માટે આનંદ ! તું મૃત્યાવાદરૂપ એ સ્થાનકની આલોચના કર યાવત્ શુદ્ધિને માટે તપઃકર્મ સ્વીકાર કર. ત્યાર પછી તે આનંદ શ્રમણોપાસકે ભગવન્ ગૌતમને કહ્યું, ભગવન્ ! જિન પ્રવચનમાં સત્ય, તથય તથા યથાર્થ ભાવોની આલોચના કરાય છે ? યાવત્ પ્રાયશ્રિતદ્રોપે તપનો સ્વીકાર કરાય છે ? હે આનંદ ! એ અર્થ યુક્ત નથી. હે ભગવન્ ! જો જિન પ્રવચનમાં સદરૂપ ભાવો સંબંધે આલોચના ન કરાય અને યાવત્ તપદ્રોપે પ્રાયશ્રિત ન કરાય તો ભગવન્ ! તમે જ એ સ્થાનકની આલોચના કરો, યાવત્ તપદ્રોપે પ્રાયશ્રિત કરો.

ત્યાર બાદ આનંદ શ્રાવક દ્વારા આ પ્રમાણે કહેવા પર શંકિત-કંકિત અને વિચિકિત્સાવાળા ભગવાન ગૌતમ આનંદ શ્રાવક પાસેથી બહાર નીકળે છે. નીકળીને જ્યાં દૂતિપલાશ ચૈત્ય અને શ્રમણ ભગવાન મહાવીર છે ત્યાં આવે છે. ત્યાં આવીને શ્રમણ ભગવાનથી થોડું દૂર રહી ગમનાગમન પડિક્રમે છે. એષણા અનેષણાની આલોચના કરે છે. ભગવાનને આહાર-પાણી દેખડે છે.

શ્રમણ ભગવંત મહાવીરને વંદન અને નમસ્કાર કરીને એ પ્રમાણે કહે છે:
 ભગવન્ ! આપની અનુજ્ઞા મેળવી ઈત્યાદિ પૂર્વોક્ત બધું કહે છે. તો હે
 ભગવન્ ! આનંદ શ્રમણોપાસકે તે સ્થાનની આલોચના કરાવી જોઈએ, યાવતુ
 પ્રાયશ્ચિત કરવું જોઈએ અથવા મારે કરવું જોઈએ ? શ્રમણ ભગવંત મહાવીર
 ભગવાન ગૌતમને એ પ્રમાણે કહ્યું: તું જ તે સ્થાનની આલોચના કર, યાવતુ
 તપ્યાં કર્મ પ્રાયશ્ચિતને સ્વીકાર કર અને આનંદ શ્રમણોપાસકને તે સ્થાનની
 આલોચના કર, યાવતુ તપ્યાં કર્મ પ્રાયશ્ચિતને સ્વીકાર કર અને આનંદ
 શ્રમણોપાસકને આ સંબંધે ખમાવ. ત્યાર બાદ ભગવાન ગૌતમ શ્રમણ
 ભગવાન મહાવીરને 'તહિત કહી આ કથનને વિનયપૂર્વક સ્વીકાર કરીને તે
 સ્થાનની આલોચના કરે છે. યાવતુ પ્રાયશ્ચિત સ્વીકાર કરે છે અને
 શ્રમણોપાસકને એ બાખત ખમાવે છે. ત્યાર બાદ ભગવાન મહાવીર અન્ય
 કોઈ દિવસે ત્યાંથી વિહાર કરી બહારન ! દેશ-દેશાન્તરમાં વિચરણ કરે છે.

(૧૬) ત્યાર પછી તે આનંદ શ્રમણોપાસક ઘણાં શીલવતો વડે યાવતુ
 આત્માને ભાવિત કરતાં વીસ વરસ સુધી શ્રમણોપાસકની ર્યાય પાણીને
 શ્રાવકની અગ્નિયાર પ્રતિમાઓને સમ્યક્ કાયા વડે સ્પર્શની, માસિક સંલેખના
 વડે આત્માને શુષ્ફ કરી સાડ ભક્ત અનરાન વડે પૂર્ણ કરી આલોચના અને
 પ્રતિકમણ કરી, સમાધિને પ્રાસ થઈ યથાસમય કાળ કરીને સૌધર્મ દેવલોકમાં
 સૌધર્માવતતંસક મહાવિમનના ઉત્તર પૂર્વદિશાએ અરુણ વિમાનને વિશે ચાર
 પલ્યોપમની ચિન્હિતવાળા દેવપણે ઉત્પત્ત થયો. ભગવન્ ! આનંદ દેવ તે
 દેવલોકથી આયુષ્યના ક્ષય પછી ચ્યવી ક્ષયાં જશે ? ક્ષયાં ઉત્પત્ત થશે ? હે
 ગૌતમ ! મહાવિદ્ધ ક્ષેત્રમાં ઉત્પત્ત થઈ સિદ્ધિ પદ પામશે. અહીં નિશ્ચેષ
 ઉપસંહાર કરવો.

અદ્યયન : ૧ ની મુનિદીપરતનસાગરે કરેલ ગુર્જરછાયા પૂર્ણ

અદ્યયન : ૨ કામેદેવ

(૨૦) હે ભગવન્ ! શ્રમણ યાવતુ નિર્વાણને પ્રાસ ભગવન્ત મહાવીરિ
 જે સાતમા ઉપાસક દરાંગના પ્રથમ અધ્યયનનો આ (પૂર્વોક્ત) અર્થ કહ્યો
 છે. તો ભગવન્ ! બીજા અધ્યયનમાં શો અર્થ કહ્યો છે ? હે જંબૂનિશ્ચયથી
 તે કાળે અને તે સમયે ચંપાનગરી હતી. ત્યાં પૂર્ણભક્ત ચૈત્ય હતું. જિતશત્રુ
 રાજ હતો. કામેદેવ ગૃહયતિ હતો. તેને ભદ્રા નામે ભાર્યા હતી. તેને ત્યાં છ
 છિરણ્યકોટિ નિધાનમાં મૂકેલી, છ વ્યાજમાં અને છ ધાન્યાદિના વિસ્તારમાં
 રોકેલી હતી. તેને દરા હજાર ગાયોના એક વ્રજના હિસાબે છ વ્રજે એટલે સાડ
 હજાર ગાયો હતી. ભગવાન સમોસર્યા. આનંદની જેમ (કામેદેવ) વંદન કરવા

નીકળ્યો. અને આનંદની જેમ જ શાવકર્ધમ સ્વીકાર કરે છે. ઈત્યાદિ.

(૨૧) ત્યાર પછી કામેદેવ શ્રમણોપાસકની પાસે મધ્યરાત્રિના સમયે
 એક માયી મિથ્યાદિષી દેવ પ્રગાર થયો. તે દેવે એક મોટા પિશાચના રૂપની
 વિકિયા કરી. તે પિશાચરૂપધારી દેવનું માધું ટોપલાનું આકાર જેવું હતું. તેનો
 કેશો ડાંગનાં ઝૂંડાઓના જેવા રક્ષ, જાડા અને પીળી કાન્તિ વડે દીપતા હતા.
 મોટા મારીના ઘાડાની જેવું તેનું લલાટ હતું તેની મુંગુસના પૂંછડા જેવી ભમરો
 ફાંકગતી હતી. અને તેથી તેનો દેખાવ વિકૃત, બેઠોળ અને બીભત્સ હતો.
 તેની આંખો શીર્ષધારી-મસ્તકદ્વાર ઘટિકાથી બહાર નીકળેલી તથા વિકૃતિ અને
 જોવામાં બીભત્સ હતી. તેના કાન સૂપડાના ખંડ જેવા, બેઠોળ તથા બીભત્સ
 દેખાવવાળા હતા. તેની નાસિકા ઘેટાની નાસિકા જેવી હતી. તેની નાસિકા પુટ
 મોટા છિદ્રોવાળા હતા. તેની નાસિકા ઘેટાની નાસિકા જેવી હતી. તેની
 નાસિકા પુટ મોટા છિદ્રોવાળા અને બે ચુલની સમાન હતા. તેની મૂછો
 ઘોડાની પૂછ જેવી, કપિલવર્ણની અને વિકૃત તથા બીભત્સ હતી. તેના ઓછ
 ઊંટના ઓછ જેવાં લાંબા હતા. તેના દાંત હળની કોણાણી સરખા હતા. તેની
 જીબ સૂપડાના દુકડા સરખી હતી. વિકૃત અને જોવામાં બીભત્સ હતી. તેની
 બે ઢાઢો હળના અગ્રભાગ જેવી બહાર નીકળેલી હતી. તેના ગાલો ખાડાથી
 ચુક્ત, ઘાવાળા કઠોળ અને વિકરાળ હતા અને તેની છાતી નગરના કમાડ જેવી
 પહોળી હતી. તેના બે હાથના અગ્રભાગ ઢાળ વાટવાની શિલા જેવા હતા. તેના
 હાથની આંગળીઓ ઢાળ વાટવાના પથ્થર જેવી હતી. તેના નાખો છીપના ઢણના
 જેવી આઙૃતિવાળા હતો. તેનાં બંને સ્તનો હજામની કોથળીની પોઠ વૃક્ષસ્થળ
 ઉપર લટકતાં હતાં. તેનું પેટ લોઢાની કોઢી જેવું ગોળ હતું. તેની નાભિ
 કાંજીના ઝૂંડા જેવી હતી. તેના નેત્રો શીકાની જેવી આઙૃતિવાળા હતા અને તેના
 બંને વૃષણા-ભરેલી બે ગુણીની આઙૃતિવાળા હતા તેના બંને સાથળ સાથે
 રહેલા બે કોડીઓની આઙૃતિ જેવા હતા તેના ઢીંચણા એક અર્જુન જતના
 વૃક્ષના ગુર્જા જેવા અત્યંત વાંકા વિકૃત અને બીભત્સ દેખાવવાળા હતા. તેની
 જંધ કઠણ અને રોગો વડે વ્યાસ હતી. તેના બંને પગ ચટળી વાટવાના પથ્થર
 જેવા હતા. નાખો છીપના ઢળ જેવા હતા.

તે ગાડાની પાછળના લાકડાં સરખા અપ્રેશસ્ત ઢીંચણાવાળો
 બેઠોળ, ભાંગેલ, અને વાંકી ભમરવાળો હતો. અવદારિત-મુખડ્યી વિવર માંથી
 એની જીબ બહાર નીકળેલી હતી. એના માથા ઉપર શર્પોની માળા હતા,
 જેણે નોળિયાના કર્ણપુરધારણ કરેલું કરેલું હતું અને સાપનું વૈકષ-કરેલું હતું.
 તે કરાસ્કોટ કરી રહ્યો હતો. ભયંકર અદૃષ્ટસ્ય કરી રહ્યો હતો. તેનું શરીર

અનેક પ્રકારના પાંચ વર્ણવાળા રોમો કે વ્યાસ હતુ. એવો ભયંકર તે પિશાચ એકમોટી નીલકમળ, પાડાનાં શિંગાડાં, ગુલિકા ગળી અને અળસીનાં કૂલ જવી, ક્ષુર ધાર તલવારને ગ્રહણ કરીને જ્યાં કામદેવ શ્રમણોપાસક હતો, ત્યાં આવ્યો. આવીને ગુરુસે થયેલો, કુપિત, તીવ્ર, કોધવાળો અને મીસ-મીસ કરતો કામદેવ શ્રમણોપાસકને આ પ્રમાણે કહેવા લાગ્યો: અરે મરણની કામના કરનાર ! દુષ્ટ પરિણામવાળા કુલકણી હીનપુરુષ-કાળીચૌદ્દશીએ જન્મેલા, લજ્જા, શોભા, ધૈર્ય અને કીર્તિથી રહિત ! ધર્મની ઈચ્છાવાળા ! પુણ્યની ઈચ્છાવાળા ! સ્વર્ગની ઈચ્છાવાળા ! મોક્ષની ઈચ્છાવાળા ! ધર્મના કંશી ! પુણ્યના કંશી ! સ્વર્ગના કંશી ! મોક્ષના કંશી ! ધર્મની પિપાસા રાખનાર, પુણ્યની પિપાસા રાખનાર, સ્વગની પિપાસુ ! મોક્ષના પિપાસુ ! કામદેવ શ્રમણોપાસક ! હેવાનુપ્રિય ! શીલો અણુવ્રતો, દિશાવ્રત વગેરે વિરમણ, પુર્યકખાણ- પ્રત્યાખ્યાન અને પોષધોપવાસથી ચલિત થવું. ક્ષોભ પામવું એમનું ખંડન કરવું, ભાંગવું, મૂકી હેવું, અને સર્વથી ત્યાગ કરવું, તને કલ્પતો નથી. પણ જો તું આજે શીલ યાવત્ત પોષધોપવાસ છોડીશ નહિ કે ભાંગીશ નહિ તો આજે આ નીલકમળ જેવી યાવત્ત તલવાર કે તારા દુકેદુકડા કરી નાખીશ. જેથી હે હેવાનુપ્રિય ! તું આર્તયાનની અચંતુ પરાધીનતાથી પીડિત થઈ અકાળમાં જ જીવનથી રહિત થઈ જશે. ત્યારખાદ તે પિશાચદુષ્પ હેવે આ પ્રમાણે કહેવા છતાં તે કામદેવ શ્રમણોપાસક ભયભીત થયા સિવાય- ત્રાસ પામ્યા વગર, ઉદ્ઘેગરહિત, શોભરહિત, અચલિત, અસંભાન્ત, નિશ્ચલ, તૂષણીક મૌન રહી ધર્મધ્યાનમાં સ્થિર રહે છે.

(૨૨) ત્યારે તે પિશાચદુષ્પ હેવ, કામદેવ શ્રમણોપાસકને નિર્ભય યાવત્ત ધર્મધ્યાન માં સ્થિર જુએ છે. જોઈને બીજી વાર પણ કામદેવને એ પ્રમાણે કહે છે, અપ્રાર્થિતની પ્રાર્થના કરનાર હે કામદેવ ! જો તું આજે શીલવ્રત વગેરેનો ત્યાગ નહિ કરે તો તું યાવત્ત જીવનથી મુક્ત થઈશ. ત્યારખાદ તે હેવ બીજી વાર પણ પ્રમાણે કહે છે. તો પણ કામદેવ ભયભીત થયા સિવાય યાવત્ત ધર્મધ્યાનમાં સ્થિર રહે છે.

(૨૩) ત્યાર ખાદ તે પિશાચદુષ્પ હેવ કામદેવ શ્રમણોપાસકને નિર્ભિડ રહેલો જુએ છે. જોઈને ગુરુસે થઈ ત્રિવલીયુક્તભમર લલાટ ઉપર કરીને કામદેવ શ્રમણોપાસકના નીલકમળ જેવી યાવત્ત તલવાર કે દુકેદુકડા કરે છે. ત્યાર ખાદ પણ તે પિશાચદુષ્પ હેવ, કામદેવ શ્રમણોપાસકને નિર્ભય રહેલો જુએ છે. જોઈને જ્યારે તે કામ હેવશ્રમણોપાસકને નિર્ગંધ્ય-પ્રવચયથી ચલાયમાન કરવાને ક્ષોભ પમાડવાને, અન્યથા પરિણામ કરવાને શક્તિમાન થતો નથી. ત્યારે શાન્ત

થયેલો - ધીમેધીમે પાછા કરે છે. પાછો ફરી પોષધશાલાથી ખહાર નીકળે છે. ખહાર નીકળે છે. ખહાર નીકળીને દિવ્ય પિશાચના દૃપનો ત્યાગ કરે છે. ત્યાગ કરીને એમ મોટું હાથીનું દૃપ વિકુરે છે. તેના સાત અંગ પૃથ્વી પર લાગેલાં હતાં. તે સમ્યકું સંસ્થિત સુંદર આઙ્કાતિવાળો હતો. પૂરા દિવસે જન્મેલા, આગળથી ઊંચો અને પાછળથી વરાહના જેવો હતો. અજાના જેવું પેટ પાળો, અલમ્બ કુક્ષિ- લાંબા હોઠ અને સુંદ્રવાલો, અને મુકુલાવસ્થાને પ્રાસ થયેલા મહિકા મોગરાનાં પુણ્યની પેટ સ્વરચ અને ધોળા દાંતવાળો હતો. તેનાં દાંતો સુવર્ણની કોશી ઓળિમાં પ્રવિષ્ટ હતા. તે સુંદ્રનો અગ્રભાગ કંઈક નમાવેલ ધનુષી પેટ - ચેષ્ટાવાળો અને - સંકુચિત હતો. તેના પગો કાચખાની જેમ પરિપૂર્ણ હતા. વીશ નખવાળો સંગત અને પ્રમાણયુક્ત પુરુષવાળો એવો હાથી હતો.

મહોન્મત અને મેધની પેટ ગર્જના કરતો હતો. મન અને પવનને તેનો વેગ હતો. એવો દિવ્ય હાથીનું દૃપ તે હેવ વિકુરે છે. વિકુરીને કામદેવ શ્રમણોપાસકને કહે છે, હે કામદેવ ! ઈત્યાદિ તેમ જ કહે છે જેમ પિશાચદુષ્પ કદ્યું હતું, યાવત્ત શીલ વગેરેને ભાંગીશ નહિ તો આજે તને સુંદ્રથી ગ્રહણ કરીશ, ગ્રહણ કરીને પોષધશાલાથી ખહાર લઈ જઈશ. લઈને ઉપર આકાશમાં ફેંકીશ. ફેંકીને તીક્ષણ દાંતદર્પી મુશળો કે ગ્રહણ કરીશ. ગ્રહણ કરીને નીચે પૃથ્વીના તલ ઉપર ત્રણ વાર પગો કે રોળીશ. જે રીતે તું આર્ત દુર્ઘટ પરાધીનતાથી પીડિત થયેલો અકાળે જીવનથી મુક્ત થઈશ. હસ્તી દૃપ હેવ એ પ્રમાણે કદ્યું તો પણ કામદેવ શ્રમણોપાસક ભય પામ્યો નહિ.

(૨૪) ત્યારખાદ તે હસ્તીદૃપ હેવ કામદેવ શ્રમણોપાસકને નિર્ભય રહેલો જુએ છે. જોઈને બીજી વાર અને ત્રીજીવાર પણ કામદેવ શ્રમણોપાસકને એ પ્રમાણે કહે છે: હે કામદેવ ! ઈત્યાદિ પૂર્વવત્ત વધુ કહેવું યાવત્ત તે પણ તેમજ નિર્ભય જ રહે છે. ત્યાર પછી તે હસ્તીદૃપ કામદેવ શ્રમણોપાસકને નિર્ભય રહેલો જુએ છે. જોઈને ગુરુસે થયેલો તે કામદેવ શ્રમણોપાસકને સુંદ કે ગ્રહણ કરે છે. સુંદ કે ગ્રહણ કરીને આકાશમાં ઉંચે ઉછાળે છે. ઉછાળીને તીક્ષણ દાંતદર્પ મુશળો કે ગ્રહણ કરે છે. ગ્રહણ કરીને, નીચે, પૃથ્વીતળ ઉપર ત્રણ વાર પગો કે રોળે છે. તે કામદેવ શ્રમણોપાસકને તે અસહ્ય અસાતાર્દ્ય વેદનાને શાન્તિપૂર્વક સહન કરે છે.

ત્યાર ખાદ તે હસ્તીદૃપ કામદેવ શ્રમણોપાસકને જ્યારે વ્રતાદ્દિથી ચલાયમાન કરવાનો નથી ત્યારે તે ધીમેધીમે પાછા ખરો, ખરો છે, પોષધશાલાથી ખહાર નીકળે છે. એક મોટા દિવ્ય સાપના દૃપની વિકિયા કરે

છે. તે સર્પ ઉગ્રવિષવાળો, ચંડતીવ્રવિષવાળો, ધોરવિષવાળો, મોટા શરીરવાળો, ભરી અને મૂસા જેવો કાળો, દણિમાં વિષવાળો અને રોષથી ભરાયેલો હતો. એના શરીરનો વર્ણ અંજનના ગગલાના સમૂહ જેવો દેખાતો હતો. એની આંખો રાતી હતી. લોચન લાલ હતા. એની સાથે રહેલ જે જિહુવાઓ અત્યન્ત ચપલ હતી. તે એવો જણાતો હતો. જેમ કે પૃથ્વીની વેણિદ્રષ્પ હોય. ઉત્કટ, સ્પષ્ટ, કુટિલવક્ક જટિલ, ભયાનક, કર્કશ, કઠોર અને વિકટ-વિસ્તીર્ણ-ફણનો આડંબર કરવામાં-નિપુણ હતો-લોઢાની ભંડીની જેમ ‘ધમ ધમ’ એવા પ્રકારનો શબ્દ કરી રહ્યો હતો. તીવ્ર- અત્યન્ત પ્રયંડ રોષથી ચુક્ત હતો. તે દેવે આવા સર્પના ડ્રેપની વિકિયા કરી. તત્પશ્ચાત્ જ્યાં પોષધશાલા હતી અને જ્યાં કામદેવ શ્રમણોપાસક હતો, ત્યાં આવ્યો. આવીને તેણે કામદેવ શ્રમણોપાસકને એ પ્રમાણે કહ્યું, કામદેવશ્રમણોપાસક ! જો તું શીલ વગેરેને ભાંગીશ નહિ તો હું આજે તારા શરીર ઉપર સર સર ચડી જઈશ. ચડીને પૂંછડા વડે તારી ત્રીવાને વીઠી લઈશ. વીઠીને તીક્ષ્ણ અને વિષથી વ્યાસ દાઢો વડે તારી છાતીમાં પ્રહાર કરીશ. જેથી તું આર્તધ્યાનની અત્યન્ત પરાધીનતાથીત પીડિત થઈ અકાણે ભરણ પામશાખ. તે કામદેવ શ્રમણોપાસક તે સર્પદ્રષ્પ થયેલા દેવે એ પ્રમાણે કહ્યું તો પણ નિર્ભય થઈ યાવત્ વિહુરે છે. તે દેવ પણ તેને ખીજુ વાર અને ત્રીજુ વાર પણ એમ જ કહે છે. કામદેવ પણ યાવત્ નિર્ભય રહે છે.

(૨૫) ત્યારબાદ તે સર્પદ્રષ્પ દેવ, કામદેવ શ્રમણોપાસકને ભયરહિત જુએ છે. જોઈને ગુસ્સે થયેલો તે યાવત્ કામદેવ શ્રમણોપાસકના શરીર ઉપર સર-સર ચેઠ છે. પૂંછડા વડે ડોકને ત્રણ વાર વિટે છે. વીઠીને તીક્ષ્ણ અને વિષયુક્ત દાઢો વડે છાતીમાં ડંખ મારે છે. ત્યારે કામદેવ શ્રમણોપાસક તે ઉગ અને દુસ્સાહ વેદનાને શાન્તિપૂર્વક સહન કરે છે. ત્યાર પછી તે સર્વદ્રષ્પ દેવ, કામદેવ શ્રમણોપાસકને નિર્ભય રહેલો જુએ છે. જોઈને જ્યારે તે કામદેવ શ્રમણોપાસકને નિર્ણન્થ પ્રવચનથી ચલાયમાન કરવા, ક્ષોભ પમાડવા અને અપરિણીત કરવાને શક્તિમાન થતો નથી ત્યારે તે થાકી જાય છે અને ધીમે ધીમે ત્યાંથી ખસે છે. ખીસને પોષધશાલાની બહાર નીકળે છે. નીકળીને દિવ્ય સર્પદ્રષ્પનો ત્યાગ કરે છે અને એક મોટા દિવ્ય દેવ ડ્રેપની વિકિયા કરે છે.

તે દેવનું રૂપ આ પ્રમાણે હતું: હાર વડે તેનું વક્ષઃસ્થલ સુશોભિત હતું. યાવત્ તે દશાદિશાઓને ઉદ્ઘોતિત અને પ્રકાશિત કરી રહ્યું હતું. જોનારે પ્રસન્નતા ઉત્પન્ત કરતું હતું. દર્શનીય, મનોજ્ઞ, પ્રતિદ્રષ્પ, વિશિષ્ટ ડ્રેપવાળું હતું. એવું રૂપ વિકુલની તે દેવ કામદેવ શ્રમણોપાસકની પોષધશાલામાં પ્રવેશ કરીને આકાશમાં સ્થિત થાય છે. તેણે ઘૂધરીઓ સહિત પાંચ વર્ણવાળાં વન્નો સારી

રીતે પહેરેલાં હતાં. તેણે કામદેવ શ્રમણોપાસકને આ પ્રમાણે કહ્યું : કામદેવ શ્રમણોપાસ ! તું ધન્ય છે. દેવાનુપ્રિય ! તું પુણ્યશાળી, કૃતાર્થ અને કૃતલક્ષ્મણ છે. તેને મનુષ્યજનમનું અને જીવનનું ઇન્સ સારી રીતે પ્રાસ કર્યું છે. માનવજનમ અને જીવનને સક્રણ બનાવ્યું. તેને નિર્ણન્થ પ્રવચન પ્રયે આવા પ્રકારની શ્રક્ષા લખ્ય થઈ, પ્રાસ થઈ અને જીવનમાં ઉતારી. એ પ્રમાણે-ખરેખર કે દેવાનુપ્રિય ! શક, દેવેન્દ્ર, દેવરાજ યાવત્ શકનામક સિંહાસન ઉપર બેસીને ચોરાશી હજાર સામાનિક દેવો યાવત્ બીજા ઘણા દેવો અને દેવીઓના મધ્યમાં આ પ્રમાણે કહે છે: હે દેવો ખરેખર જંબુદ્ધીપનામક દ્રીપમાં ભરતક્ષેત્રને વિશે, ચંપાનગરીમાં કામદેવ શ્રમણોપાસ પોષધશાલામાં પોષધ અંગીકાર કરી બ્રહ્મચર્યયુક્ત યાવત્ દર્ભના સંથારા ઉપર બેસીને શ્રમણ ભગવાન્ મહાવીરની પાસેથી પ્રાસ કરેલી ધર્મપ્રજાપિને સ્વીકારીને વિહુરે છે. ખરેખર કો દેવ, દાનવ યાવત્ ગન્ધર્વ પણ તેને નિર્ણન્થ પ્રવચનથી ચલાયમાન કરવાને, ક્ષોભ પમાડવાને કે વિપરિણિત કરવાને સમર્થ નથી.

આવી તમારી પ્રશંસા સાંભળી હું દેવેન્દ્ર દેવરાજ શકની એ વાત ઉપર શ્રક્ષા, ઇચ્છિ અને પ્રતિતિ નહિ કરતો શીંગ અહીં આવ્યો. તમે મને ક્ષમા આપો. તમે મને ક્ષમા આપવાને યોગ્ય છો. હું કરીથી એમ કરીશ નહિ, એમ કહીને તે દેવ કામદેવશ્રમણોપાસના પગોમાં પક્ષ્યો અને હાથ જોડીને તેણે જે કર્યું હતું તેને માટે વાસ્વાર ખમાવ્યું, ખમાવીને જે દિશાથી આવ્યો તો તે દિશાએ ચાલ્યો ગયો. પછી તે કામદેવ શ્રમણોપાસ કે પોતાને ઉપસર્ગરહિત જાણીને પ્રતિમાન પારે છે. તે કાળો અને તે સમયે શ્રમણ ભગવાન મહાવીર ચંપાનગરીથી બહાર ઉદ્ઘાનમાં વિરાજતા હતા.

(૨૬) ત્યાર બાદ તે કામદેવ શ્રમણોપાસકને આ વાતની જાણ થઈ કે શ્રમણ ભગવાન્ મહાવીર યાવત્ વિચારી રહ્યા છે, તો મારે શ્રમણ ભગવાન મહાવીરને વંદન નમસ્કાર કરીને અને ત્યાંથી પાછા આવીને પોષધ પારવો જોઈએ, એ જ શ્રેયસ્કર છે, એમ વિચારીને તે શુદ્ધ અને પ્રવેશ યોગ્ય-વસ્ત્રો પહેરે છે, યાવત્ અલષ. અને મહામૂલ્ય અલંકાર પહેરી જનસમૂહથી વીંયાયેલો પોતાના ઘરથી બહાર નીકળે છે, જ્યાં પૂર્ણભદ્ર ચૈત્ય છે ત્યાં આવે છે, યાવત્ શાંખની પેઢે પર્યુપાસના કરે છે. ત્યાર બાદ શ્રમણ ભગવંત મહાવીર કામદેવ શ્રમણોપાસકને અને તે અત્યંત મોટી પરિષદ્ધને ધર્મેકથા કહી.

(૨૭) ‘હે કામદેવ’ એમ સંબોધન કરી શ્રમણ ભગવંત મહાવીરે કામદેવશ્રમણોપાસકને આ પ્રમાણે કહ્યું : ‘કામદેવ ! ખરેખર મધ્યરાત્રિના સમયે તારી પાસે એક દેવ પ્રગટ થયો હતો. તે પછી તે દેવે એક મોટું

પિશાચનું ઇપ યાવત્તું વિચલિત ન થયો ત્યારે દેવ પાછો ગયો. કામદેવ ! આ અર્થ સમર્થ-યથાર્થ છે ? કામદેવ કહ્યું : હા, યથાર્થ છે. શ્રમણ ભગવંત મહાવીર ઘણા શ્રમણ નિર્ગન્ધો અને નિર્ગન્ધીઓને આ પ્રમાણે કહ્યું : હે આર્યો ! જો ગૃહવાસમાં રહેતા ગૃહસ્થ શ્રમણોપાસકો દેવ, મનુષ્ય અને તિર્યચ સંબંધી ઉપસર્ગો સમ્યક્ પ્રકારે સહન કરવા સમર્થ છે તો ક્રાદ્ધસાંગ ગણિપિતકનું અદ્યયન કરનાર શ્રમણ નિર્ગન્ધેવતા, મનુષ્ય અને તિર્યચો સંબંધી ઉપસર્ગો યાવત્ત વિરોધતઃ સહન કરવા યોગ્ય છે.

ત્યારે તે ઘણા શ્રમણ નિર્ગન્ધો અને નિર્ગન્ધીઓ એ અર્થને 'તહ'નિ કહીને વિનય પૂર્વક સ્વીકારે છે. ત્યાર પછી કામદેવ શ્રમણોપાસક પ્રસન્ન થયો, યાવત્ત શ્રમણ ભગવંત મહાવીરને પ્રશ્નો પૂછ્યા. તેઓની અર્થ ગ્રહણાર કર્યો, અને શ્રમણ ભગવંતને ત્રણ વાર વંદન નમસ્કાર કરીને જે પાછો ગયો. તદનન્તર શ્રમણ ભગવાન મહાવીર અન્ય કોઈ દિવસે ચંપાનગરીથી નીકળ્યા અને નીકળી બહાર દેશ-દેશાન્તરમાં વિચ્છૂરવા લાગ્યા.

(૨૮) ત્યાર પછી કામદેવ શ્રમણોપાસક પ્રથમ શાવકની પ્રતિમાને અંગીકાર કરીને વિહેરે છે. ત્યાર બાદ તે કામદેવ શ્રમણોપાસક ઘણા શીલવ્રતો વગેરેથી આત્માને ભાવિત કરી વીસ વરસ સુધી શ્રમણોપાસક પર્યાયને પાળી, અગિયાર શાવકની પ્રતિમાઓને સમ્યક વિધિપૂર્વક કાચા વડે સ્પર્શી એક માસની સંલેખના વડે આત્માને ક્ષીણ કરી સાચ ભક્ત અણસણ વડે છેદી-વ્યતીત કરી, આલોચના કરી, પ્રતિકમણ કરી, સમાધિને પ્રાસ થઈ મૃત્યુના અવસરે કાળ કરી સૌધર્મ દેવલોકમાં સૌધર્માવસંતક મહાવિમાનની ઉત્તર-પૂર્વ દિશાએ અરુણાભનામક વિમાનમાં ચાર પદ્ધ્યોપમ સ્થિતિ વાળા દેવરૂપે ઉત્પન્ન થયો. હે ભગવન્ ! કામદેવ તે દેવલોકથી આયુષ્યના ક્ષય થવાથી, ભવના ક્ષય થવાથી, સ્થિતિના ક્ષય હોવાથી, અનન્તર ચ્યાવી ક્યાં જરો ? ક્યાં ઉત્પન્ન થશે ? હે ગૌતમ ! મહાવિદેહ ક્ષેત્ર ક્ષેત્રમાં જન્મગ્રહણ કરીને સિદ્ધ પામશે.

અદ્યયન-૨ ની મુનિદીપરતન સાગરે કરેલ ગુજરાત્યા પૂર્ણ

અદ્યયન - ૩ - ચુલનીપિતા

(૨૯) હે જમ્બૂ ! તે કાળે અને તે સમયે વારાણસી નામક નગરી હતી. કોષ્ટક ચૈત્ય હતું, જિતશત્રુ રાજ હતો. તે વારાણસી નગરીમાં ચુલનીપિતા નામક ગૃહપતિ રહે છે. તે ધનાદ્ય યાવત્ત કોઈથી પરાલબ ન પામે તેવા છે. તેને શ્યામા નામની ભાર્યા છે. તેણે આઠ હિરણ્યકોટિ નિધાનમાં મૂકેલી હતી. આઠ હિરણ્યકોટિ વૃદ્ધિ-વ્યાજે મૂકેલી હતી. અને આઠ હિરણ્યકોટિ ધન-ધાન્યાદિના વિસ્તારમાં રોકેલી હતી. તેને દસ હજાર ગાયોનો એક વ્રજના

હિસાબે આઠ વ્રજો હતા. તે આનંદની પેઠે રાજ, ઈશ્વર, શેઠ વગેરેને યાવત્ત સર્વ કાર્યોનો વધારનાર હતો. મહાવીર સ્વામી તે નગરીમાં પધાર્યા, જનસમૂહ દેશના સાંભળવા નીકળ્યા ચુલનીપિતા પણ આનંદની જેમ નીકળ્યો તેની જ પેઠ ગૃહસ્થ ધર્મ સ્વીકાર કર્યો. ગૌતમ સ્વામીની પૃચ્છા પૂર્વવત્ત જાણવી. શેષ બધું કામદેવની જેમ જાણવું. યાવત્ત પોષધશાલામાં પોષધસહિત અને બ્રહ્મચારી (ચુલનીપિતા) શ્રમણ ભગવંત મહાવીરની પાસેથી ગ્રાસ ધર્મપ્રજામિને સ્વીકાર કરીને વિહેરે છે.

ત્યાર બાદ તે ચુલનીપિતા શ્રમણોપાસકને પાસે મધ્યરાત્રિને સમયે એક દેવ પ્રગત થયો. તે દેવ નીલકમણ જેવી યાવત્ત તલવાર લઈને ચુલનીપિતા શ્રમણોપાસકને એ પ્રમાણે કહ્યું, હે ચુલનીપિતા શ્રમણોપાસક ! ઈત્યાદિ જેમ કામદેવને દેવ કહ્યું હતું તે પ્રમાણે કહેવું, યાવત્ત વ્રત વગેરેને ભાંગીશ નહિ તો હું આજે મારા જ્યેષ્ઠ પુત્રને તારા પોતાના ધરથી લાવીશ અને તારા સમક્ષ તેના ધાત કરીશ. ધાત કરીને ત્રણ-માંસના દુકડા કરીશ અને તેલથી ભરેલા કટાઈમાં નાખી ઉકાળીશ. ઉકાળીને તારા શરીર ઉપર માંસ, લોહી છાંટીશ. તું આર્તિક્યાનની પરયશતાથી પીડિત થઈ અકાળમાં જ જીવનથી મુક્ત થઈશ. ત્યાર બાદ તે ચુલનીપિતા શ્રમણોપાસક તે દેવ એ પ્રમાણે કહેવા છતાં પણ પામ્યા સિવાય યાવત્ત વિહેરે છે. ત્યાર પછી તે દેવ ચુલનીપિતા શ્રમણોપાસકને નિર્ભય રહેલો યાવત્ત જુઓ છે. તેણે બીજી વાર, ત્રીજીવાર પણ ચુલનીપિતા શ્રમણોપાસકને એ પ્રમાણે કહ્યું : તે ચુલનીપિતા પણ યાવત્ત તેમજ વિચે છે-નિર્ભય રહે છે. ત્યાર પછી ચુલનીપિતા શ્રમણોપાસકને નિર્ભય રહેલો યાવત્ત જોઈને કુદ્ધ થયેલો તે દેવ ચુલનીપિતા શ્રમણોપાસકના જ્યેષ્ઠ પુત્રને ધરથી નીકળે છે. નીકળીને તેના સમક્ષ તેનો ધાત કરે છે. ધાત કરીને ત્રણ માંસના દુકડા કરેછે, દુકડા કરીને તેલથી ભરેલી કટાઈમાં ઉકાળે છે. ઉકાળીને ચુલની પિતા શ્રમણોપાસકના શરીર ઉપર માંસ અને રૂધિર છોટે છે.

ત્યારબાદ તેચુલનીપિતા શ્રમણોપાસક કેવળ દુઃખરૂપ વેદનાને સહન કરે છે. ત્યાર પછી દેવ ચુલનીપિતા શ્રમણોપાસકને નિર્ભય રહેલો યાવત્ત જુઓ છે. જોઈને તેણે બીજી વાર પણ ચુલનીપિતા શ્રમણોપાસકને એ પ્રમાણે કહ્યું: મરણથી પ્રાર્થના કરનાર યાવત્ત વ્રત વગેરે તું નહિ ભાંગે તો હું આજે તારા-પોતાના ધરથી લઈ જઈશ. લઈને તારા સમક્ષ તેનો ધાત કરીશ. ઈત્યાદિ જેમ જ્યેષ્ઠ પુત્ર સંખ્યે કહ્યું હતું જેમ કહે છે અને તે પ્રમાણે જ કરે છે. એવી જ રીતે ત્રીજી નાના પુત્રના પણ ધરેથી લાવી ત્રણ ખંડ કરેછે. ચુલની પિતા તે દુસ્સાહ વેદનાને સહન કરે છે. અને ચુલનીપિતાના શરીર ઉપર છોટે છે.

તત્પશ્ચાત् તે દેવ ચુલનીપિતા શ્રમણોપાસકને એ નિર્ભય રહેલો જુએ છે. જોઈને તેણે ચોથી વાર પણ ચુલનીપિતા શ્રમણોપાસકને એ પ્રમાણે કહ્યું, મરણની કામના કરનાર જો તું યાવત્ વ્રતાદિને ભાગીશ નહિ તો આજે હું જે આ તારી માતા ભદ્રા સાર્થવાહી દેવ અને ગુરુસમાન જની છે. તથા જેણે ગર્ભપાલનાં ઇપ અત્યંત દુષ્કર કાર્યો કિધાં છે, તેને તારા ઘરથી લાવીશ. લાવી તારી આગળ તેનો ઘાત કરીશ. ઘાત કરીને ત્રણ માંસના ટુકા કરીશ. અને તેલથી ભરેલા કટાયામાં ઉકાળીશ. ઉકાળીને તારા શરીરને માંસ અને લોહી વડે છાંટીશ, જેથી તું આર્તધ્યાનની અત્યંત પરાવશતાથી પીડિત થઈને અકાળે જ જીવનથી મુક્ત થઈશ. ત્યારે તે ચુલનીપિતા શ્રમણોપાસક તે દેવના એમ કહેવા છતાં પણ નિર્ભય જ રહે છે. તે દેવ ચુલનીપિતા શ્રમણોપાસકને નિર્ભય રહેલો જુએ છે, જોઈને ચુલનીપિતા શ્રમણોપાસકને બીજીવાર અને ત્રીજીવાર પણ એ પ્રમાણે કહ્યું, ઈત્યાદિ પૂર્વવત્ સમજજું.

(૩૦) જ્યારે તે દેવે બીજી વાર અને ત્રીજી વાર પણ એ પ્રમાણે કહ્યું, ત્યારે ચુલની પિતા શ્રમણોપાસકને આવા પ્રકારનો અધ્યવસાય ઉત્પન્ન થયો. અહો, આ પુરુષ અનાર્ય છે, અનાર્ય ખુદ્ધિવાળો છે અને અનાર્યોચિત પાપકર્મ કરે છે, જે મારા જ્યેષ્ઠ પુત્રને મારા પોતાના ઘરથી લઈ આવ્યો. અને મારી આગળ ઘાત કર્યો. ઈત્યાદિ જે પ્રમાણે દેવે કર્યું હતું તે બધું ચિન્તને છે. આ પુરુષ હવે મારા મારે દેવ, ગુરુ અને જની ઇપે જે મારી માતા ભદ્રા સાર્થવાહી છે, અત્યંત દુષ્કરને કરનારી છે, તેને પણ મારા ઘરથી લઈને મારી આગળ ઘાત કર્યો. ઈત્યાદિ જે પ્રમાણે દેવે કર્યું હતું તે બધું ચિન્તને છે. એમ વિચારી તે પકડવા હોક્યો પણ તે દેવ આકાશમાં ઊડી ગયો. ચુલનીપિતાના હાથમાં ઘરનો સ્તંભ આવ્યો અને તે અત્યંત મોટા શબ્દો વડે કોલાહલ કરવા લાગ્યો. ત્યારે તે ભદ્રા સાર્થવાહી તે કોલાહલનો સાંભળી અને સમજજુને જ્યાં ચુલનીપિતા શ્રમણોપાસક હતો ત્યાં આવી. આવીને કહ્યું: હે પુત્ર ! તેં કેમ ઘણાં મોટા શબ્દ વડે કોલાહલ કર્યો ?

તે ચુલનીપિતા શ્રમણોપસકે પોતાની માતા ભદ્રા સાર્થવાહીને આ પ્રમાણે કહ્યું, હે માતા ! હું જાણતો નથી. પણ કોઈક પુરુષ ગુરુસે થઈને નીલકમળ જેવી એક મોટી તલવાર ગ્રહણ કરી અને એમ કહ્યું, ‘મરણની કામના કરનાર, હી - લજા, શ્રી - લક્ષમી, ધૂતિ અને કીર્તિથી રહિત હે ચુલનીપિતા શ્રમણોપાસક ! જો તું વ્રતાદિનો ભંગ નહિ કરીશ તો આજે યાવત્ જીવનથી મુક્ત થઈશ. તે પુરુષે એ પ્રમાણે કહ્યું તો પણ હું નિર્ભય રહ્યો. ઈત્યાદિ પૂર્વવત્ કહેવું. કરવો ત્યારે તે પુરુષે મને નિર્ભય રહેલો જોઈને મને

ચોથી વાર એ પ્રમાણે કહ્યું : મરણની કામના કરનાર હે ચુલનીપિતા ! યાવત્ તું વ્રતાદિનો ભંગ નહિ કરે તો આજે તારી આ માતા જનનીરૂપ છે. તેને જીવનથી મુક્ત થઈશ. તે પુરુષે એમ કહ્યું ત્યારે હું નિર્ભય રહ્યો.

તે પુરુષે જ્યારે બીજી વાર પણ મને આ પ્રમાણે કહ્યું ત્યારે મારા મનમાં આવા પ્રકારનો સંકલ્પ થયો. ‘અહો આ પુરુષ અનાર્ય છે યાવત્ અનાર્ય પાપકર્મ કરનાર છે, જે મારા જ્યેષ્ઠ પુત્રને મારા પોતાના ઘરથી લઈ ગયો, તેમજ મધ્ય્ય યાવત્ સૌથી નાના પુત્રને લઈ ગયો અને યાવત્ તેના માંસ અને લોહી વડે મારા શરીરને છાંટ્યો અને તમને પણ મારા ઘરથી લઈને મારા આગળ ઘાત કરવા ઈચ્છે છે. મારે તે પુરુષને મારે પકડવો યોગ્ય છે.’ એમ વિચારીને હું દોક્યો, પણ તે પુરુષ આકાશમાં ઊડી ગયો. મેં પણ સ્તંભ પકડ્યો અને ઘણાં મોટા શબ્દ વડે કોલાહલ કર્યો. ત્યાર પછી તે ભદ્રા સાર્થવાહીએ ચુલનીપિતા શ્રમણોપાસકને આ પ્રમાણે કહ્યું, ખરેખર કોઈ પુરુષ યાવત્ તારા નાના પુત્રને તારા ઘરથી લઈ ગયો નથી. લઈને તારી સામે ઘાત કર્યો નથી. આ કોઈ પુરુષે તને ઉપસર્ગ કર્યો છે. આ બિહુમણું દશ્ય જ્યેયું છે મારે તું અત્યારે ભાગ્ય વ્રતવાળો, ભાગ્ય નિયમાવાળો અને ભાગ્ય પોષધવાળો થઈ ગયો છે. તેથી હે પુત્ર ! તું એ સ્થાનની આલોચના કર, યાવત્ તપ્યાદિ પ્રાયશ્ચિત સ્વીકાર કર. ત્યાર પછી ચુલનીપિતા શ્રમણોપાસક ભદ્રા સાર્થવાહી માતા એ અર્થને ‘તહ’નિ કહી વિનયપૂર્વક સ્વીકારે છે. સ્વીકારીને તે સ્થાનની આલો ચના કરે છે યાવત્ પ્રાયશ્ચિત સ્વીકારે છે.

(૩૧) ત્યાર પછી ચુલનીપિતા શ્રમણોપાસક પ્રથમ ઉપાસક પ્રતિમાને સ્વીકારી વિહેરે છે. પ્રથમ ઉપાસક પ્રતિમાને સૂત્ર પ્રમાણે આનંદ નાવકની જેમ આરાધે છે યાવત્ અગિયારે પ્રતિમાઓનું આરાધન કરે છે. ત્યાર બાદ ચુલનીપિતા શ્રમણોપાસક તે ઉદાર તપ વડે કૃશ થઈ ગયો. અને કામદેવની જેમ યાવત્ સૌર્ધર્મ દેવલોકમાં ઉત્તર પૂર્વ દિશામાં અરુણપ્રભ વિમાનમાં દેવરૂપે ઉત્પન્ન થયો. ત્યાં ચાર પદ્યોપમની સ્થિતિ કહી છે. યાવત્ તે મહાવિદેહ ક્ષેત્રમાં જન્મ ગ્રહણ કરીને સિદ્ધ થશે.

**અદ્યયન : ૩ ની મુનિદીપરતનસાગરેક રેલ ગુર્જરણાચા પૂર્ણ
અદ્યયન - ૪ - સુરાદેવ**

(૩૨) હે જંખુ ! તે કાળે અને તે સમયે વારાણસી નામે નગરી હતી. કોઇક ચૈત્ય હતું. જિતશત્રુ રાજ હતો. ત્યાં સુરોદેવ ગૃહસ્પતિ નિવાસ કરતો હતો. તે ધનિક હતો. તેને છ હિરણ્યકોટિ નિધાનમાં, છ બ્યાજે અને છ ધન-ધાન્યકિના વિસ્તારમાં રોકી હતી. દસ હજાર ગાયોના એક વ્રજના હિસાબે છ

વ્રજે હતાં. ધન્યા ભાર્યા હતી. મહાવીરસ્વામી વારાળસી નગરીમાં સમોસર્યા. આનંદની જેમ તેણે ગૃહસ્થધર્મ સ્વીકાર કર્યો. અને કામહેવની પેઠ યાવતું શ્રમણ ભગવંત મહાવીરની ધર્મપ્રજાપિનો સ્વીકાર કરીને વિચરવા લાગ્યો. તે સુરાદેવ શ્રમણોપાસકની પાસે રાત્રિના મધ્ય સમયે એક દેવ પ્રકટ થયો. તે દેવ એક મોટી નીલકમળ જેવી તલવાર લઈને સુરાદેવ શ્રમણોપાસકને આ પ્રમાણે કહ્યું, હે મરણની પ્રાર્થના કરનાર જો તું શીલ વગેરેને ભાંગીશ નહિ તો તારા જ્યેષ્ઠ પુત્રને તારા પોતાના ઘરેથી લઈ આવીશ. લઈને તારી આગળ તેનો ઘાત કરીશ, ઘાત કરીને તેના માંસના પાંચ ટુકડા કરીશ. અને તેને તેલથી બરેલા કટાયામાં ઉકાળીશ. ઉકાળીને તારા શરીરને માંસ ને રૂધિર વડે છાંટીશ. જેથી તું આર્તધ્યાનની અત્યંત પરવશતાથી પીડિત થઈને અકાળે મરણ પામીશ. એ જ પ્રમાણે મધ્યમપુત્ર અને નાના પુત્રના વિષય માં પણ સમજવું. એક-એકના પાંચ-પાંચ ટુકડા કરીશ એમ કહે છે અને તેમ જ કરે છે ઈત્યાદિ સમગ્ર વૃત્તાંત ચુલનીપિતાની જેમ જાણવું. ત્યાર પછી તે દેવે સુરાદેવ શ્રમણોપાસકને ચોટી વાર પણ આ પ્રમાણે કહ્યું, મરણની પ્રાર્થના કરનાર હે સુરાદેવ શ્રમણોપાસક ! જો તં શીલ વગેરેનો ત્યાગ નહિ કરે તો આજે તારા શરીરમાં એક સાથે સોળ પરવશતાથી પીડિત થઈ અકાળે જ જીવનથી મુક્ત થઈશ. પણ તે સુરાદેવ નિર્ભય રહે છે. આ પ્રમાણે બીજુ વાત- ત્રીજુ વાર પણ કહે છે.

(૩૩) પછી તે સુરાદેવ શ્રમણોપાસકના ચિત્તમાં આવા પ્રકારનો અધ્યવસાય ઉત્પન્ન થયો. અહો ! આ પુરુષ અનાર્ય છે અને યાવતું અનાર્ય પાપકર્મ કરે છે. જે મારા જ્યેષ્ઠ પુત્રને યાવતું કનિષ્ઠ પુત્રને ઘરથી લાવી મારી આગળ ઘાત કરીને યાવતું માંસ અને રૂધિર વડેમારા શરીરને છાંટ્યું છે અને જે આ સોળ મહારોગો છે તેને પણ મારા શરીરમાં એક સાથે મૂકવા દીર્ઘે છે. તો મારે આ પુરુષને પકડવો એજ યોગ્ય છે. એમ વિચાર કરીને તે હોડ્યો. પણ તે દેવ આકશમાં ઉડી ગયો. તેના હાથમાં ઘરનો થાંબલો આવી ગયો અને અત્યંત મોટા શબ્દોથી તે કોલાહલ કરવા લાગ્યો. ત્યારે સુરાદેવની પત્ની ધન્યા કોલાહલ સાંભળીને અને સમજ્ઞને જ્યાં સુરાદેવ શ્રમણોપાસક હતો ત્યાં આત્મને તેણે આ પ્રમાણે કહ્યું: હે દેવાનુપ્રિય ! તમે અત્યંત મોટા શબ્દ વડે કેમ કોલાહલ કર્યો ?

ત્યારે તે સુરાદેવ શ્રમણોપાસકે ધન્યાભાર્યને સર્વવૃત્તાંત કહ્યો ધન્યા પણ ઉત્તર આપે છે કોઈ પુરુષે યાવતું કનિષ્ઠ પુત્રને ઘરથી લઈને ઘાત કર્યો નથી. દેવાનુપ્રિય ! કોઈ પણ પુરુષ તમારા શરીરમાં એકસાથે સોળ રોગો મુક્તો

નથી. બાકી ખંડું ચુલની પિતાને તેની માતાએ જેમ કહ્યું હતું તેમ તે ધન્યા ભાર્યા કહે છે. યાવતું તે સુરાદેવ સૌધર્મ નામક પ્રથમ દેવલોકમાં અરુણકાન્ત વિમાનમાં ઉત્પન્ન થયો. ત્યાં તેની ચાર પદ્ધ્યોપમની સ્થિતિ છે. તે દેવલાકથી ચચ્વી મહાવિદ્ધ ક્ષેત્રમાં જન્મ લઈને મોક્ષ જરો.

અદ્યયન : જ ની મુનિદીપરતનસાગરેક રેલ ગુર્જરદ્ધાયા પૂર્ણ

અદ્યયન - ૫ - ચુલ્લશતક

(૩૪) હે જંબૂ ! એ પ્રમાણે ખરેખર તે કાળે અને તે સમયે આલબિકા નગરી હતી. ત્યાં શાખવન ઉદ્ઘાન હતું. જિતશત્રુ રાજ હતો. ચુલ્લશતક ગૃહપતિ ધન-ધાન્યાદિથી સમૃદ્ધ હતો યાવતું તેને છ હિરણ્યકોટિ નિધાનમાં, છ કોટિ દ્રવ્ય ધન-ધાન્યાદિના વિસ્તારમાં રોકેલ હતી. દસ હજાર ગાયોના એક વ્રજના હિસાબે છ વ્રજે હતાં, મહાવીર સ્વામી ત્યાં સમોસર્યા. આનંદની જેમ તે ગૃહસ્થ ધર્મનો અંગીકાર કરે છે. બાકી ખંડું કામહેવની પેઠ કહેવું.

(૩૫) ત્યાર ખાદ તે ચુલ્લશતક શ્રમણોપાસકની આગળ મધ્યરાત્રિના સમયે એક દવ પ્રકટ થયો, અને તેણે યાવતું હાથમાં તલવાર લઈને આ પ્રમાણે કહ્યું, હે ચુલ્લશતક ! યાવતું શીલવતાદિને ભાંગીશ નહિ તો આજે તારા મોટા પુત્રને તારા પોતાના ઘરેથી લઈ જઈશ. ઈત્યાદિ જેમ ચુલનીપિતાને કહ્યું હતું તેમ અહીં પણ ખંડું કહેવું. પરંતુ વિશેષતા એટલી કે એકના સાત સાત માંસના ટુકડા કરીશ, એમ કહેવા પર પણ ચુલ્લશતક શ્રમણોપાસક નીડર રહે છે. ત્યાર ખાદ દેવે ચુલ્લશતક શ્રમણોપાસકને ચોથી વાર પણ આ પ્રમાણે કહ્યું, હે ચુલ્લશતક શ્રમણોપાસક ! યાવતું તું શીલવતાદિને ભાંગીશ નહિ તો આજે જે તારું છ હિરણ્યકોટિ દ્રવ્ય નિધાનમાં મૂકેલું છે, છ હિરણ્યકોટિ વ્યાજે મૂકેલું છે, અને છ કોટિ ધન-ધાન્યાદિના વિસ્તારમાં છે, તેને તારા પેતાના ઘરેથી લઈ જઈશ અને લઈને આલબિકા નગરીના શૂંગાટક - આદિ યાવતું રાજમાર્ગમાં ચારે તરફ સર્વત્ર જ્યાં-ત્યાં ફેંકી દઈશ. જેથી તું આર્તધ્યાનની અત્યંત પરવશતાથી પીડિત થઈને અકાળે જ પ્રાણરહિત થઈ જઈશ. ત્યાર પછી તે ચુલ્લશતક શ્રમણોપાસક તે દેવતા દ્વારા એમ કહેવા છતાં પણ નિર્ભય રહ્યો. ત્યાર પછી તે દેવે યાવતું બીજુવાર ત્રીજુવાર પણ એમ જ કહ્યું, યાવતું તું મૃત્યુ પામીશ. એટલે ચુલ્લશતક શ્રમણોપાસકને આવા પ્રકારનો વિચાર ઉત્પન્ન થયો. અહો, આ પુરુષ અનાર્ય છે, ઈત્યાદિ તે ચુલની પિતાની જેમ ચિંતવે છે. યાવતું જે છ હિરણ્યકોટિ નિધાનમાં મૂકેલી, છ વ્યાજે મૂકેલી અને છ ધનધાન્યાદિના વિસ્તારમાં રોકેલી છે તેને પણ મારા ઘરેથી લાવી આલબિકા

નગરીના શુંગાટક વગેરે માર્ગોમાં ચારે તરફ જ્યાં- ત્યાં ઇંકી દેવાને ઈચ્છે છે. મારે મારે એ પુરુષને પકડવો યોગ્ય છે. એમ વિચારી તે તેને પકડવાને દોડ્યો- ઈત્યાદિ યાવત્ સુરાદેવની જેમ તેની ભાર્યા આવે છે અને પૂછે છે અને તે તેમ જ ઉત્તર આપે છે.

(૩૬) શેષ સમસ્ત વૃત્તાન્ત ચુલની પિતાની જેમ જાણવું. યાવત્ તે સૌધર્મ દેવલોકમાં અરૂણ શિષ્ટ વિમાનમાં ઉત્પન્નથયો. તેની ચાર પલ્યોપમની સ્થિતિ કહી છે. શેષ તેમ જ (પૂર્વવત) કહેવું. યાવત્ તે મહાવિદ્ધ ક્ષબત્રમાં જન્મીને સિદ્ધિપદને પામરો.

અધ્યયન : પની મુનિદીપરતનસાગરેક રેલ ગુજરાણા પૂર્ણ અધ્યયન - ૬ - કુંડકોલિક

(૩૭) હે જંખુ ! તે કાળે અને તે સમયે કાંપિલ્યપુર નગર હતું. સહસ્રામભવન હતું. ત્યાં જિતશનુ રાજ હતો. કુંડકોલિક ગૃહપતિ હતો. તેની પૂર્ણા નામક પત્ની હતી. તેણે છ હિરણ્યકોટિ નિધાનમાં મૂકેલી. છ વ્યાજે અને છ ધન-ધાન્યાદિના વિસ્તારમાં રોકેલી ૧૦૦૦૦ ગાયોના એક વ્રજના છવ્રજો હતા. મહાવીર સ્વામી સમોસર્યા. કામેદેવની જેમ એણે શ્રાવકધર્મ પૂર્વવત્ સ્વીકાર કર્યો. ઈત્યાદિ બધી વક્તવ્યતા પૂર્વવત્ કહેવી.

(૩૮) અન્યાં કદાચિત તે કુંડકોલિકશ્રમણોપાસક મધ્યાહ્ન સમયે, જ્યાં અશોકવનિકા હતી અને જ્યાં પૃથ્વીશિલાપદ્ધ હતો ત્યાં આવ્યો. ત્યાં આવીને પોતના નામથી અંકિત મુદ્રિકા અને ઉત્તરીય વસ્ત્રને પૃથ્વીશિલાપદ્ધ ઉપર મૂકે છે. મૂકીને શ્રમણ ભગવંત મહાવીરની પાસેથી સ્વીકારેલ ધર્મપ્રજ્ઞસિ અંગીકાર કરીને વિચરે છે. પછી તે કુંડકોલિક શ્રમણોપાસકની પાસે એક દેવ પ્રકટ થયો. તે દેવ કુંડકોલિક શ્રમણોપાસકની નામવાળી મુદ્રા અને ઉત્તરીય વસ્ત્રને પૃથ્વીશિલાપદ્ધ ઉપરતી ગ્રહણ કરે છે. ગ્રહણ કરીને ધૂઘરીઓ સહિત શ્રેષ્ઠ વસ્ત્રો જેણો પહેલાં છે એવા તે દેવે આકાશમાં રહીને કુંડકોલિક શ્રમણોપાસકને આ પ્રમાણે કહ્યું: દેવાનુપ્રિય ! મંખલીપુત્ર ગોશાલકની ધર્મપ્રજ્ઞસિ સુંદર છે કે- ઉત્થાન કર્મ, બલ, વીર્ય પુરુષકાર અને પરાકરમ નથી. સર્વ ભાવો નિયત છે. શ્રમણ ભગવંત મહાવીરને ધર્મ પ્રજ્ઞસિ સુંદર નથી કે- ઉત્થાન યાવત્ પુરુષાર્થ છે, સર્વભાવો અનિયત છે,

ત્યાર ખાદ તે કુંડકોલિક શ્રમણોપાસકે તે દેવને આ પ્રમાણે કહ્યું, હે દેવ ! જો મંખલીપુત્ર ગોશાલકની ધર્મપ્રજ્ઞસિ (જેમાં) ઉત્થાન નથી, યાવત્ સર્વભાવો નિયત છે, એ સુંદર હોય અને શ્રમણ ભગવંત મહાવીરની ‘ઉત્થાન છે યાવત્ સર્વ ભાવો અનિયત છે.’ એ ધર્મપ્રજ્ઞસિ મિથ્યા હોય તો, હે દેવ

! તમોએ દિવ્ય ઝંકિ, દિવ્ય દેવદુત દિવ્ય દેવાનું ભાવશાથી મેળવ્યો ? શાથી પ્રાસ કર્યો ? શાથી અભિમુખપણે પ્રાસ કર્યો ? કુંડકોલિકનું કથન સાંભળ્યા પછી તે દેવે કુંડકોલિક શ્રમણોપાસકને આ પ્રમાણે કહ્યું, એ પ્રમાણે ખરેખર હે દેવાનુપ્રિય ! મેં આ આવા પ્રકારની દિવ્ય દેવઝંકિ ઉત્થાન વગર જ યાવત્ પરાકરમ વગર જ મેળવી છે, પ્રાસ કરી છે, અભિમુખપણે પ્રાસ કરી છે.

ત્યારે કુંડકોલિક શ્રાવકે દેવને કહ્યું, હે દેવ ! જો તમોએ આ દિવ્ય દેવઝંકિ ઉત્થાન વગર યાવત્ પુરુષાર્થ-પરાકરમ કર્યો વગર જ પ્રાસ કરી છે યાવત્ તમારી સામે આવી છે તો જે જીવોમાં ઉત્થાન આદિ નથી તે બધા દેવ કેમ ન થયા ? અને હે દેવ ! જો દિવ્યઝંકિ તમને ઉત્થાન યાવત્ પરાકરમથી લખ્ય, પ્રાસ અને સમન્વાગત થઈ છે, તો પછી તમે જે કહો છે કે મંખલીપુત્ર ગોશાલકની ધર્મપ્રજ્ઞસિ સુંદર છે, કારણ કે; ઉત્થાન નથી, યાવત્ સર્વ ભાવો નિયત છે, શ્રમણ ભગવંત મહાવીરની પ્રજ્ઞસિ મિથ્યા છે કે ઉત્થાન છે, યાવત્ સર્વ ભાવો અનિયત છે, તે તમારું કથન મિથ્યા થઈ જાય છે. જ્યારે કુંડકોલિક શ્રમણોપાસક એ પ્રમાણે કહ્યું ત્યારે તે દેવ શંકિત થયો, યાવત્ કલુષને પ્રાસ થયો, કુંડકોલિક શ્રમણોપાસકને કંઈપણ ઉત્તર આપી ન શક્યો. તેણે નામમુદ્રા અને ઉત્તરીય વસ્ત્રને પૃથ્વીશિલાપદ્ધ ઉપર મૂકી દીધાં અને જે દિશાથી આવ્યો હતો તે દિશા તરફ ચાલ્યો ગયો. તે કાળખ અને તે સમયે મહાવીરસ્વામી સમોસર્યા. કુંડકોલિક શ્રમણોપાસક આ સાંભળી પ્રસત્ર થયો અને કામેદેવની જેમ ભગવાનની ધર્મદશની સાંભળવા નીકળ્યો, યાવત્ પર્યુપાસના કીધી.

(૩૯) ‘હે કુંડકોલિક’ એમ સંભોધી શ્રમણ ભગવાન મહાવીર કુંડકોલિક શ્રમણોપાસકને આ પ્રમાણે કહ્યું, કુંડકોલિક ! ખરેખર કાલે તારી પાસે મધ્યાહ્ન સમયે અશોક વનિકામાં એક દેવ આવ્યો હતો. આવીને તે દેવે તારી નામમુદ્રા અને ઉત્તરીય વસત્ર લઈ લીધું. યાવત્ તે પાછો ગયો ઈત્યાદિ સમગ્ર વૃત્તાન્ત કહી સંભળાવ્યો. પછી પૂછ્યું. કુંડકોલિક ! ખરેખર આ વાત સત્ય છે ? કુંડકોલિક : હા, સત્ય છે. ભગવાન : તો કુંડકોલિક ! તું ધન્ય છે, વગેરે કામેદેવની પેઠ કહેવું. ‘હે આર્યો’ એમ સંભોધી શ્રમણ ભગવંત મહાવીર નિર્ગન્થો અને નિર્ગન્થીઓને આ પ્રમાણે કહ્યું : હે આર્યો ! જો ગૃહસ્થાવાસમાં રહેતો ગૃહસ્થો અર્થ, હેતુ, પ્રશ્ન, કારણ અને ઉત્તર વડે અન્ય તીર્થિકોને નિરુત્તાર કરવા સમર્થ છે તો દ્રાદ્શાંગ ગણિપિટકનું અધ્યયન કરનાર નિર્ગન્થ શ્રમણોને મારે અર્થ, હેતુ, અને યુક્તિઓ કારા અન્ય યુથિકોને નિરુત્તાર કરવું તો શક્ય જ છે.

ત्यार पછી શ્રમણ નિર્ગન્થો અને નિર્ગન્થીઓ શ્રમણ ભગવંત મહાવીરના એ અર્થને 'તહ'ની કહી વિનય વડે સ્વીકારે છે. ત્યારબાદ કુંડકોલિક શ્રમણોપાસ શ્રમણ ભગવંત મહાવીરને વંદન અને નમસ્કાર કરે છે. વંદન અને નમસ્કાર કરી પ્રશ્નો પૂછે છે, પૂછીને તેઓના અર્થને ગ્રહણ કરે છે. અર્થ ગ્રહણ કર્યો પછી જે દિશાથી આવ્યો હતો તે દિશા તરફ ગયો. પછી મહાવીર સ્વામી ખણાર દેશોમાં વિહાર કરવા લાગ્યો.

(૪૦) તે કુંડકોલિક શ્રમણોપાસકને ઘણાં શીલક્રતાદિ વડે યાવતું આત્માને ભાવિત કરતાં ચૌદ વર્ષ વ્યતીત થઈ ગયા. પંદરમાં વર્ષની વચ્ચે વર્તતા અને કોઈ દિવસે મધ્યરાત્રિના સમયે ધર્મજલગરણ કરતાં આવા પ્રકારની વિચાર ઉત્પન્ન થયો, ઈત્યાદિ કામેદેવની પેઠ બધું કહેવું. તે જ્યેષ્ઠ પુત્રને પોતાની જગ્યાએ સ્થાપાને અને તેમજ પોષધશાલામાં યાવતું ધર્મપ્રજ્ઞસિનો સ્વીકાર કરીને વિચરવા લાગ્યો. એમ અગિયાર ઉપાસકની પ્રતિમાઓ તેમ જ પાણીને યાવતું સૌધર્મ દેવલોકમાં અસુરણિધજ વિમાનમાં ઉત્પન્ન થયો. યાવતું પછી (મહાવિદેહમાં જન્મગ્રહણ કરીને) કર્માનો અંત કરશે.

અદ્યયન - ૬ ની મુનિ દીપરતનસાગરે કરેલ ગુર્જરદ્ધાયા પૂર્ણ

અદ્યયન - ૭ - સહાલપુત્ર

(૪૧) પોશાલપુર નગર હતું. ત્યાં સહસ્રાભવન ઉદ્યાન હતું. જિતરાત્રુ રાજ હતો. તે પોલાશપુર નગરમાં આજીવિકાના સિદ્ધાન્તનો અર્થ જેણો જાણ્યો છે, જેણો અર્થ ગ્રહણ કર્યો છે, જેણો અર્થ પૂછ્યો છે, જેણો તાત્પર્યથી અર્થને જાણ્યો છે એવો તથા જેની અસ્થિયો અને મજજામાં તે સિદ્ધાન્તનું પ્રેમ તથા અનુરાગ સમાયેલ હતો, એવો આજીવિકાનો ઉપાસક સહાલપુત્ર કુંભાર હતો. તે કહેતો: હે આયુષ્મન્ ! આ આજીવિકાનો સમય એ જ અર્થર્ડ્રષ્પ છે, એ જ પરમાર્થર્ડ્રષ્પ છે. બાકી બધું અર્થર્ડ્રષ્પ છે. એમ તે આજીવિકના સમય વડે આત્માને ભાવિક કરતો રહેતો હતો. તે આજીવિકોપાસક સહાલ પુત્રને ત્યાં એક હિરણ્યકોટિ નિધાનમાં રહેલી, એક વ્યાજે મૂકેલી અને એકકોટિ ધનધાન્યાદિના વિસ્તારમાં રોકાયેલી હતી. અને દસ હજાર ગાયોનું એક વ્રજ હતું. તે આજીવિકોપાસક સહાલપુત્રની અન્નિમિત્રા ભાર્યા હતી. તે આજીવિકોપાસક સહાલપુત્રને પોલાશપુર નગરની ખણાર કુંભકારના પાંચસો હાટ હતાં. તેમાં ઘણાં પુરુષો કામ કરતાં હતા, જેઓને ભૂતિ- ભોજન અને વેતન આપવામાં આવે છે, એવા ઘણા પુરુષો દરેક પ્રભાતે (પ્રતિદિન) ઘણા પિઠરક ઘડાઓ, અર્ધઘડાઓ, કલશો જંખૂલકો, ઉદ્ધ્રિકાઓ બનાવતાં હતા. બીજા ઘણા પુરુષો વેતન લઈને તે કરકો, યાવતું ઉદ્ધ્રિકાવડે રાજ માર્ગ માં

પોતાની આજીવિકા કરતા હતાં.

(૪૨) ત્યાર પછી આજીવિકોપાસક સહાલપુત્ર અન્ય કા ઈ દિવસે મધ્યાહ્ન કાળે જ્યાં અરશોકવનિકા છે ત્યાં જાય છે, ત્યાં જઈને મંખલીપુત્ર ગોશાલકની પાસેથી સ્વીકાર કરેલ ધર્મપ્રજ્ઞસિને અંગીકાર કરીને વિહૃણે છે. ત્યાર પછી આજીવિકોપાસક સકડાલ પુત્રની પાસે એક દેવ પ્રકટ થયો. ધૂંધરીઓ સહિત શેષ વસ્ત્ર ધારણ કરેલા તે દેવે અંત રિક્ષાપ્રતિપત્ર એટલે આકાશમાં રહી આજીવિકોપાસક સહાલપુત્રને આ પ્રમાણે કહું: દેવાનુપ્રિય ! આવતી કાલે અહીં, ઉત્પન્ન થયેલાં જ્ઞાન અને દર્શનને ધારણ કરનાર, અતીત, વર્તમાન અને ભલિષ્યને જાણનાર, અરિહંત, જિન, કેવળી, સર્વજ્ઞ અને સર્વદર્શી, ત્રણ લોક વડે અવલોકિત, સ્તુતિ કરાયેલા અને પૂજિત, દેવ, મનુષ્ય અને અસુર સહિત લોકને અર્થનીય, વન્દનીય, સત્કાર કરવા યોગ્ય, સંમાન કરવા યોગ્ય, કલ્યાણ, મંગલ, દેવ અને ચૈત્યની પેઠ ઉપાસના કરવા યોગ્ય, સત્ય કર્મની સંપત્તિથી યુક્ત મહામાહન આવશે. માટે તું તેમને વંદન કરજે, યાવતું પર્યુપાસના કરજે, તથા પ્રતિહારિક પીઠ-ફ્લક-શર્યા-વસતિ-સ્થાન અને સંસ્તારક-વડે નિમંત્રિત કરજે. દેવે બીજી વાર અને ત્રીજી વાર પણ એમને કહું કહીને તે દેવ જે દિશાથી આવ્યો હતો તે દિશા તરફ ચાલ્યો ગયો. તે દેવ જ્યારે આ પ્રમાણે કહું ત્યારે આજીવિકોપાસક સહાલપુત્રને આવા પ્રકારનો અધ્યવસાય થયો. ખરેખર મારા ધર્માચાર્ય અને ધર્મોપદેશક ગોશાલક મંખલીપુત્ર છે. તે મહામાહન, ઉત્પન્ન જ્ઞાનદર્શનને ધારણ કરનાર યાવતું સત્ય કર્મની સંપત્તિથી યુક્ત છે. અને તે કાલે અહીં શીંગ આવશે તેથી હું તેમને વંદન કરીશ, યાવતું તેમની પર્યુપાસના કરીશ અને પ્રતિહારિક પીઠ આસન વગેરે માટે નિમંત્રિત કરીશ.

(૪૩) તે પછી બીજે દિવસે યાવતું સૂર્યોદય થયા પછી શ્રમણ ભગવાન મહાવીરનું પદાર્પણ થયું પરિષદ વાંદવા નીકળી, યાવતું તેમની પર્યુપાસના કરી. ત્યાર બાદ આજીવિકોપાસક સકડાલપુત્ર આ વાતથી વિહિત થઈ 'એ પ્રમાણે ખરેખર શ્રમણ ભગવાનું મહાવીર યાવતું વિહૃણે છે માટે શ્રમણ ભગવંત મહાવીરની પાસે જાડું, તેમને વાંદું અને તેમની પર્યુપાસના કરું.' વિચાર કરી સનાન કરી કૌતુક મંગલ અને પ્રાયશ્રિત કીધું ત્યાર પછી જનસમુદ્દાય વડે વીંટાયેલો તે પોતાના ઘરેથી ખણાર નીકળ્યો.નીકળીને પોલાશપુર નગરમના મધ્યભાગમાં થઈને જાય છે. જઈને જ્યાં સહસ્રાભવન નામ ઉદ્યાન હતું અને જ્યાં શ્રમણ ભગવાન મહાવીર હતા ત્યાં પહોંચ્યો. પ્રદક્ષિણા કરીને વંદન-નમસ્કાર કર્યો. પછી પર્યુપાસના કીધી.

ત्यार पણી શ્રમણ ભગવંત મહાવીરે આજુવિકોપાસક સદાલપુત્રને અને અત્યંત વિશાળ જનસમૂહને ધર્મકથા કહી, યાવત્ ધર્મકથા સમાસ થઈ. શ્રમણ ભગવાન મહાવીરે આજુવિકોપાસક સદાલ પુત્રને આ પ્રમાણે કહ્યું: ગઈ કાલે તું મધ્યાહ્ન સમયે જ્યાં અશોક વનિકા છે ત્યાં યાવત્ રહ્યો હતો, ત્યારે તારી પાસે એક દેવ આવ્યો, તે પણી તે દેવે આકાશમાં રહી આ પ્રમાણે કહ્યું : હે સકડાલપુત્ર ! ઈત્યાદિ બધું કહેલું. સકડાપુત્ર ! ખરેખર આ વાત ખરોખર છે ? સકડાપુત્રે કહ્યું. હા, ખરોખર છે. ભગવાને કહ્યું : પરંતુ હે સદાલપુત્ર ! તે દેવે મંખલીપુત્ર ગોશાલકને ઉદ્દેશીને એ પ્રમાણે એ કહ્યું ન હતું.

પણી શ્રમણભગવંતમહાવીરે એમ કહ્યું ત્યારે આજુવિકોપાસક સદાલપુત્રને આવા પ્રકારનો વિચાર ઉત્પન્ન થયો. શ્રમણ ભગવંત મહાવીર મહામાહિન, ઉત્પન્ન થયેલ જ્ઞાનદર્શનના ધારક યાવત્ સત્યકર્મની સંપન્તિથી સંપત્તન છે, મારે શ્રમણ ભગવંત મહાવીર વંદન-નમસ્કાર કરીને પ્રાતિહારિકપીઠ-આસન, ઇલક ઈત્યાદિ વેદ નિમંત્રિત કરવું શ્રેયસ્કર છે. એમ વિચાર કરીને પ્રયત્ન વહે ઉઠે છે, ઉડીને શ્રમણ ભગવંત મહાવીરને વંદન-નમસ્કાર કરે છે, તેણે કહ્યું : હે ભગવન્ ! પોલાશપુર નગરની ખલાર મારા પાંચસો કુંભારની દુકાનો છે. ત્યાંથી તમે પ્રાતિહારિક પીઠ, ઇલક યાવત્ સંથારાને ગ્રહણ કરીને વિચરો. ત્યાર બાદ શ્રમણ ભગવાન મહાવીર, આજુવિકોપાસ સદાલપુત્રની એ વાત સ્વીકારે છે. આજુવિકોપાસક સકડાલપુત્રના પાંચસો કુંભારનો પીઠ, ઇલક યાવત્ સંથારાને ગ્રહણ કરીને વિહેરે છે.

(૪૪) ત્યાર પણી આજુવિકોપાસક સદાલપુત્ર અન્ય કોઈ હિવસેસવાયુથી સુકાયેલ કુંભારનાં પાત્રો, જે અંદર રહેલાં હતાં તેમને શાલામાંથી ખલાર કાઢીને તરફે સુકવે છે. ત્યારે શ્રમણ ભગવાન મહાવીરે આજુવોકપાસ સકડાલપુત્રને કહ્યું : હે સકડાલપુત્ર ! આ કુંભારનાં પાત્રો કેવી રીતે બને છે ? ત્યારે આજુવિકોપાસક સકડાલ પુત્રે શ્રમણ ભગવાન મહાવીરને આ પ્રમાણેક હું : ભગવન્ ! આ પૂર્વે માટી હતી, ત્યાર પણી તે પાણી વડષ આર્ક્રિ કરાય છે- રાખ અને છાણ વહે એકત્ર મેળવાય છે, મેળવીને ચક ઉપર ચાદવાય છે, ત્યાર પણી ઘણા કરકો યાવત્ ઉદ્ધ્રિકા બનાવાય છે. ત્યારે શ્રમણ ભગવાન મહાવીરે આજુવિકોપાસક સદાલપુત્રને આ પ્રમાણે કહ્યું: સકડાલપુત્ર ! જો કોઈ પુરુષ તારા વાયુથી સુકાયેલાં અને પાકેલાં કુંભારનાં પાત્રોને હરી જાય, જ્યાં-ત્યાં ફેરી હે, ફેરી નાખે, બળાત્કારે લે, ખલાર મૂકી હે, અથવા તારી સ્કી અન્નિમિત્રા સાથેવિપુલ ભોગો ભોગવતો વિહેરે તો તું તે પુરુષને શું શિક્ષા કરે ? ભગવન્ ! હું તે પુરૂષનો આકોશ કરું, હણું, બાંધું, મારું, તર્જના

કરું, તાડના કરું, તેનું બધું ખૂંચવી લઉં, અને તેનો તિરસ્કાર કરું, તથા એને અકાળે જ જીવનથી રહિત કરું.

સદાલપુત્ર ! જે ઉત્થાન નથી, યાવત્ પરાકરમ નથી અને સર્વ ભાવો નિયત છે તો કોઈ પુરુષ તારા વાયુથી સુકાયેલા અને પાકાં કુંભારનાં પાત્રોને હરણ કરતું નથી. યાવત્ ખલાર લઈને મૂકતું નથી અને તારી અન્નિમિત્રા ભાર્યા સાથે વિપુલ ભોગવતું નથી, તથા તું તે પુરુષને આકોશ કરતો નથી, હણતો નથી યાવત્ અકાળે જીવનથી મુક્ત કરતો નથી, અને જે તારાં વાયુથી સુકાયેલાં પાત્રોને કોઈ પુરુષ હરી જાય યાવત્ ખલાર મૂકી હે તથા અન્નિમિત્રાની સાથે વિપુલ ભોગો ભોગવતો વિહેરે અને તું તે પુરુષને આકોશ કરે યાવત્ જીવનથી મુક્ત કરે તો તું જે કહે છે કે, ઉત્થાન નથી યાવત્ સર્વ ભાવો નિયત છે, તે મિથ્યા છે. ભગવાનના આ કથનથી આજુવિકોપાસક સદાલપુત્રને બોધ પ્રાપ્ત થઈ ગયો. ત્યાર પણી શ્રમણ ભગવંત મહાવીરને વંદન-નમસ્કાર કરે છે. કહે છે: હે ભગવન્ ! હું તમારી પાસે ધર્મ શ્રવણ કરવાને ઈચ્છાં છું. ત્યારે શ્રમણ ભગવાન મહાવીરે તેને તથા મોટી પરિષદ્દને યાવત્ ધર્મદીશના કરી.

(૪૫) ત્યાર બાદ આજુવિકોપાસક સકડાલપુત્રને શ્રમણ ભગવંત મહાવીરની પાસેથી ધર્મ સાંભળી, અવધારી, હર્ષિત, પ્રસન્ન અને સંતુષ્ટ ચિત્તવાળો થઈ આનંદની પેદે ગૃહસ્થધર્મનો અંગીકાર કર્યો. પરંતુ આનંદની વક્તવ્યતાથી અંતર આ છે કે સકડાલપુત્રે એક હિરણ્યકોટિ નિધાનમાં એક હિરણ્યકોટિ વ્યાજે અને એક હિરણ્યકોટિ ધનધાન્યાદિના વિસ્તારમાં રાખેલી હતી. તેને ત્યાં દસ હજાર ગાયોનું એક વજ હતું. તે પણી સકડાલપુત્ર યાવત્ શ્રમણ ભગવંત મહાવીરને વંદન-નમસ્કાર કરે છે. વંદન-નમસ્કાર કરીને જ્યાં પોલાશપુર નામક નગર છે ત્યાં આવે છે, આવીને તેણે અન્નિ મિત્રા ભાર્યાને આ પ્રમાણે કહ્યું : દેવાનુપ્રિયો ! શ્રમણ ભગવાન મહાવીર પદ્ધારેલા છે તે માટે તું જ અને શ્રમણ ભગવંત મહાવીરને વંદન કર યાવત્ તેમની પર્યુપાસના કર. તથા શ્રમણ ભગવંત મહાવીરની પાસે પાંચ આણુવત્ત અને સાત શિક્ષાવત રૂપ ખાર પ્રકારનો ગૃહસ્થધર્મ અંગીકાર કર. ત્યાર પણી તે અન્નિમિત્રા ભાર્યા શ્રમણોપાસક સકડાલ પુત્રના એ અર્થને ‘તહન્તિ’ આ પ્રમાણે કહી વિનયપૂર્વક સ્વીકાર છે.

તત્પાશ્રાત્ શ્રમણોપાસક સકડાલપુત્ર કૌટુંભિક પુરુષોને બોલાવે છે, બોલાવીને તે આ પ્રમાણે કહે છે: હે દેવાનુપ્રિયો ! ધર્મક્રિડા યોગ્ય રથને ઉપસ્થિત કરો. એ રથમાં શીદ્રગામી બળદ જોડાયેલાં હોવા જોઈએ. બળદોની

ખરી અને પૂછિદું સરખું હોવું જોઈએ. શિંગડાં રંગાયેલાં હોવા જઈએ. એનાં કંદાભરણ સ્વર્ણમય હોવાં જોઈએ અને દોરડીઓ સ્વર્ણમય તારોથી અચિત હોવી જોઈએ. રજીતમય ધંયા સૂતરની દોરડીઓ સાથે બદ્ધ જોઈએ અને નાથ સ્વર્ણમંડિત હોવી જોઈએ. બળદોના માથા ઉપર નીલકમલના છોળા હોવા જોઈએ. આ બળદો તરુણ હાવો જોઈએ. રથ નાના પ્રકારની મહિઓથી મંડિત અને ધંટિકાઓથી યુક્ત હોય અને સારા લાકડાના યુગ-ધૂરવાળો હોવો જોઈએ. સારી રીતે રચિત-નિર્મિત હોવો જોઈએ. એવા શ્રેષ્ઠ લક્ષણોથી યુક્ત શ્રેષ્ઠ રથને હાજર કરો, ત્યાર બાદ તે કૌટુભ્યક પુરુષો તેની આજ્ઞા પાછી આપે છે.

ત્યાર બાદ તે અભિમિત્રા ભાર્યા સનાન કરી યાવત્તુ કૌતુક, મંગલ અને પ્રાયશ્ચિત કરી, શુદ્ધ અને સબામાં પ્રવેશ કરવા યોગ્ય વક્રો પહેરી, અદ્ય પણ મહામૂલ્ય અલંકાર વડે શરીર શાણગારી, દાસીઓના સમૂહથી વીંયાયેલી તે ધાર્મિક શ્રેષ્ઠ રથ ઉપર ચેઠે છે. શ્રમણ ભગવાન મહાવીર હતા ત્યાં પહોંચે છે. ત્રણ વાર યાવત્તુ વંદન - નમસ્કાર કરીને, અત્યંત પાસે નહિ તેમ અત્યંત દૂર પણ નહિ એમ, યાવત્તુ હાથ જોડી ઊભી રહીને પર્યુંપાસના કરેછે. ત્યાર પછી શ્રમણ ભગવાન મહાવીર અભિમિત્રા ભાર્યાને અને તે મોટી પરિષદ્ધને યાવત્તુ ધર્મોપદેશ કરે છે. ત્યાર પછી તે અભિમિત્રા ભાર્યા શ્રમણ ભગવંત મહાવીરની પાસે ધર્મ સાંભળી, અવધારી, પ્રસન્ન અને સંતુષ્ટ થઈ શ્રમણ ભગવંત મહાવીરને વંદન-નમસ્કાર કરે છે. કહે છે: ભજવન્ન ! હું નિર્ગંધ પ્રવયન ઉપર શ્રદ્ધા કરું છું. યાવત્તુ જે તમે કહો છો તે યથાર્થ છે. જે પ્રકારે દેવાનુપ્રિય એવા આપની પાસે ઘણા ઉગ્રકુળના, ભોગ કુળના કણ્ણિયોએ યાવત્તુ પ્રવજ્યા ગ્રહણ કરી છે તે પ્રમાણે હું મુંડિત થઈને પ્રવજ્યા ગ્રહણ કરવા સમર્થ નથી. પરંતુ હું આપ દેવાનુપ્રિય પાસે પાંચ અણુવત અને સાત શિક્ષશર્વત રૂપ બાર પ્રકારના ગૃહસ્થધર્મને સ્વીકારે છે. સ્વીકાર કરીને શ્રમણ ભગવંત મહાવીરને વંદન અને નમસ્કાર કરે છે, વંદન અને નમસ્કાર કરીને તે જ ધાર્મિક ધ્યાન ઉપર આરુદ્ધ થાય છે અને જે દિશાથી આવી હતી તે હિંદુમાં પાછી જાય છે. તદનન્તર શ્રમણ ભગવાન મહાવર અન્ય કોઈ દ્વિસે પોલાશપુર નગરથી અને સહસ્રાબ્વવન ઉદ્ઘાનથી નીકળે છે અને નીકળીને દેશ-દેશાન્તરમાં વિહુરે છે.

ત્યાર પછી તે અભિમિત્રા શ્રમણ ભગવાન મહાવીરની પાસે પાંચ અણુવત અને સાત શિક્ષશર્વત રૂપ બાર પ્રકારના ગૃહસ્થધર્મને સ્વીકારે છે. સ્વીકાર કરીને શ્રમણ ભગવંત મહાવીરને વંદન અને નમસ્કાર કરીને તે જ ધાર્મિક ધ્યાન ઉપર આરુદ્ધ થાય છે અને જે દિશાથી આવી હતી તે હિંદુમાં પાછી જાય છે. તદનન્તર શ્રમણ ભગવાન મહાવર અન્ય કોઈ દ્વિસે પોલાશપુર નગરથી અને સહસ્રાબ્વવન ઉદ્ઘાનથી નીકળે છે અને નીકળીને દેશ-દેશાન્તરમાં વિહુરે છે.

(૪૯) તત્પશ્ચાત् સદાલપુત્ર શ્રમણોપાસક થયો અને જીવાજીવનો જ્ઞાત થઈને જીવન વ્યતીત કરવા લાગ્યો. ત્યાર પછી મંખલીપુત્ર ગોશાલકે આ વૃત્તાન્તને સાંભળીન; વિચાર કર્યો- ખરેખર સકડાલપુત્રે આજીવિક સમયનો ત્યાગ કરીને શ્રમણ નિર્ગંધની દાદિ (શ્રદ્ધા) અંગીકાર કરી છે, તો હું જરૂં અને તેને શ્રમણ નિર્ગંધની દાદિનો ત્યાગ કરાવી ફરીથી આજીવિકની દાદિ સ્વીકાર કરાવું. એમ વિચારી આજીવકોના સંઘ સહિત જ્યાં પોલાશપુર નગર છે અને જ્યાં આજીવિક સભા છે ત્યાં આવેછે, ત્યાં આવીને ભાંડ-પાત્રાદિ ઉપકરણ મૂકે છે. મૂકીને કેટલાક આજીવિકો સાથે જ્યાં સદાલપુત્ર શ્રમણોપાસક છે ત્યાં આવે છે. તે વારે સદાલપુત્ર નમણોપાસક મંખલીપુત્ર ગોશાલકને આવતો જુચે છે, આવતો લોઈને તેનો આદર કરતો નથી, તેને જાણતો નથી, તે મૂંગો બેઢો રહે છે. ત્યાર બાદ શ્રમણોપાસક સકડાલપુત્ર વડે નહિ આદર પામેલો અને નહિ જાણેલો ગોશાલક પીઠ-ફલક, શય્યા અને સંથારા માટે શ્રમણ ભગવંત મહાવીરના ગુણ કીર્તન કરતો શ્રમણોપાસક સકડાલપુત્રને આ પ્રમાણે બોલ્યો : હે દેવાનુપ્રિય ! અહીં મહામાહન આવ્યા હતા ?

ત્યારે તે સદાલપુત્ર શ્રમણોપાસકે કહું: હે દેવાનુપ્રિય ! મહામાહન કોણ છે ? ત્યાર મંખલીપુત્ર ગોશાલકે કહું: શ્રમણભગવંત મહાવીર મહામાહન છે. દેવાનુપ્રિય ! શા હેતુથી કહે છો કે શ્રમણ ભગવાન મહાવીર મહામાહન છે ? સદાલપુત્ર ! ખરેખર શ્રમણ ભગવાન મહાવીર, મહામાહન, ઉત્પત્ત જ્ઞાન-દર્શનને ધારણા કરનાર, યાવત્તુ ભમિસ્તુતિ કરાયેલા અને પૂજિત છે, યાવત્તુ તથ્ય-કર્મની સંપત્તિથી યુક્ત છે. તેથી મહામાહન છે. દેવાનુપ્રિય ! અહીં ‘મહાગોપ’ આવ્યા હતા ? સદાલપુત્ર : દેવાનુપ્રિય ! મહાગોપ કોણ છે. શ્રમણ ભગવાન મહાવીર મહાગોપ છે. સદાલપુત્ર : દેવાનુપ્રિય ! કયા હેતુથી કહો છો કે શ્રમણ ભગવાન મહાગોપ છે ? દેવાનુપ્રિય ! શ્રમણ ભગવાન મહાવીર સંસારાટ્યીમાં નાશ પામતા, વિનાશ પામતા, ભક્તા કરાતા, છેદાતા, ભેદાતા, લુસ થતા, વિલુસ થતા ધણા જીવોને ધર્મરૂપ હંડ વડે સંરક્ષણ કરીને, સંગોપન કરીને નિર્વાણરૂપ મહાવાડામાં પોતાના હાથે પહોંચાડે છે, તેથી તે મહાગોપ છે.

હે દેવાનુપ્રિય ! અહીં મહાસાર્થીવાહ આવ્યા હતા ? સદાલપુત્ર : શશ હેતુથી એમ કહો છો ? દેવાનુપ્રિય ! આ પ્રમાણે શ્રમણ ભગવાન મહાવીર સંસારાટ્યીમાં નાશ પામતા, વિનાશ પામતા યાવત્તુ વિલુસ થતા ધણા જીવોને ધર્મમય માર્ગ વડે સંરક્ષણ કરતાં નિર્વાણરૂપ મહાપણા-નગરના સન્મુખ

પોતાના હાથે પહોંચાડે છે, તેથી તે મહાસાર્થવાડ છે. ગોશાલક : દેવાનુપ્રિય ! અહીં મહાધર્મકથી આવ્યા હતા ? સદાલપુત્ર : દેવાનુપ્રિય ! મહાધર્મકથી કોણ છે ? શ્રમણ ભગવાન મહાવીર મહાધર્મકથી છે. સદાલપુત્ર : કયા અભિપ્રાયથી એમ કહો છો ? અત્યંત વિશાળ સંસારમાં નાશ પામતા, વિનાશ પામતા, ભક્ષણ કરતા, છેદતા, બેદતા, લુસ થતા, વિલુસ થતા, ઉન્માર્ગને પ્રાસ થયેલાં, સન્માર્ગથી ભૂલા પેદલા, મિથ્યાત્વના બળ વડે પરાભવ પામેલા, અને આઠ પ્રકારના કર્મદ્રષ્ટ અંધકારના સમૂહથી ઢંકયેલા ઘણા જીવોને ઘણા અર્થો યાવત્તુ ઉત્તરો વડે ચાર ગતિદ્રષ્ટ સંસારાટ્વીથી પોતાના હાથે પાર ઉતારે છે. તે થી તે મહાધર્મકથી છે.

ગોશાલક : દેવાનુપ્રિય ! અહીં મહાનિર્યામક આવ્યા હતા ? દેવાનુપ્રિય ! મહા નિર્યામક કોણ છે ? ગોશાલક : શ્રમણ ભગવાન મહાવીર મહાનિર્યામક છે. સદાલપુત્ર : એમ શા હેતુથી કહો છો ? દેવાનુપ્રિય ! સંસારદ્રષ્ટ મહા સમુદ્રમાં નાશ પામતા, વિનાશ પામતા, યાવત્તુ વિલુસ હતા, બુડતા, અત્યંત ખુડતા, ગોથાં આતા ઘણા જીવોને ધર્મબુદ્ધિ દ્રષ્ટ નૌકા વડે નિર્વાણદ્રષ્ટ તીરની સન્મુખ પોતાના હાથે પહોંચાડે છે, તેથી તે મહાનિર્યામક છે.

ત્યાર બાદ સક્રાલપુત્ર શ્રમણોપાસકે મંખલીપુત્ર ગોશાલકને આ પ્રમાણે કહ્યું, હે દેવાનુપ્રિય ! તમે આવા છેક છો. યાવત્તુ આવા નિપુણ છે ! એ પ્રમાણે નયવાહી છાયે. ઉપદેશલઘ્ય છો અને વિજાનપ્રાસ છો. તો તમો મારા ધર્માચાર્ય અને ધર્મોપદેશક શ્રમણ ભગવાન મહાવીર સાથે વિવાદ કરવાને સમર્થ છો ? ગોશાલક : એ અર્થ ચુક્ત નથી દેવાનુપ્રિય ! એમ શા હેતુથી કહો છો હે સદાલપુત્ર ! જેમ કોઈ પુરુષ તરુણ, ભલવાન, યુગવાન, ઉત્તર કાગમાં ઉત્પન્ન થયેલો, યાવત્તુ નિપુણ શિલ્પને પ્રાસ થયેલો હોય, તે એક મોટા અજ, ઘટા, સ્કૂર, કૂકડા, તીતર, વર્તકલાવક, કપોત, કંપિજલ, કાગડા અથવા બાજ પક્ષીને હાથે, પગે, ખરીએ, પૂંછડે, પીંછાએ, શિંગડે સ્કૂરના દાંતો કે તુંવડે જ્યાં જ્યાં પકડે ત્યાં ત્યાં નિશ્ચલ અને સ્પન્દનરહિતપણે ધારણ કરી શકે છે, એ પ્રમાણે શ્રમણ ભગવાન મહાવીર મને પણ અર્થો, હેતુઓ, યાવત્તુ ઉત્તરો વડે જ્યાં જ્યાં પકડે ત્યાં ત્યાં નિરુત્તર કરે છે. તે હેતુથી હું એમ કહું છું કે હું વિવાદ કરવાને સમર્થ નથી.

ત્યાર બાદ શ્રમણોપાસક સદાલપુત્રે મંખલીપુત્ર ગોશાલકને આ પ્રમાણે કહ્યું : દેવાનુપ્રિય ! કેમકે તમે મારા ધર્માચાર્ય યાવત્તુ ભગવાન મહાવીરના વિદ્યામાન, સત્ય તથા પ્રકારના સફ્ઝૂત ભાવો વડે ગુણકીર્તન કરો છો, તેથી હું તમને પાછા આપવા યોગ્ય પીઠ, આસન યાવત્તુ સંસ્તારક વડે આમંત્રણ કરું

છું. પરંતુ ધર્મ અથવા તાપની બુદ્ધિથી કરતો નથી. તત્પશ્ચાત મંખલીપુત્ર ગોશાલક સક્રાલપુત્ર શ્રાવકની આ વાત સ્વીકાર કરેછે અને એની દુકાનોમાંથી પ્રાતિહારક પીઠ આદિ ગ્રહણ કરીને યાવત્તુ વિહૃણે છે. ત્યાર પછી તે મંખલીપુત્ર ગોશાલક શ્રમણોપાસક સક્રાલપુત્રને જ્યારે સામાન્ય કથનથી પ્રજ્ઞાપના થી પ્રતિબોધ કરીને અને વિજ્ઞાપના કરીને નિર્ગ્રન્થ પ્રવચનથી ચલાયમાન કરવાને કૃષ્ણ કરવાને, વિપરિણિત કરવાને સમર્થ થતો નથી ત્યારે થાકેલો, મિત્ર થયેલો અને અતીવ દુઃખિત થયેલો તે પોલાશપુર નગરથી નીકળે છે અને બહારના દેશોમાં વિહૃણે છે.

(૪૭) તદનન્તર સદાલપુત્ર શ્રમણોપસાકને ઘણાં શીલવ્રત વગેરે વડે યાવત્તુ આત્માને ભાવિત કરતાં ચૌદ વર્ષ વ્યતીત થઈ ગયાં. જ્યારે તેનું પંદરમું વર્ષ ચાલતું હતું ત્યારે રાત્રિના મધ્ય સમયે યાવત્તુ તે પોષધશાલામાં શ્રમણ ભગવંત મહાવીરની પાસે થી ધર્મપ્રજ્ઞાતિનો સ્વીકાર કરીને વિચારવા લાગ્યો. ત્યારે સદાલપુત્ર શ્રમણોપાસકની પાસે મધ્યરાત્રિએ એક દેવ આવ્યો. તે દેવ એક મોટી નીલકમલ જેવી તલવાર લઈને સક્રાલપુત્ર શ્રમણોપસાકને આ પ્રમાણે કહ્યું : જેમ ચુલનીપિતાને કહ્યું હતું તેમ અહીં પણ કહેવું, પરંતુ એક-એક પુત્રના નવ-નવ માંસના ખંડ કરે છે યાવત્તુ ધાત કરીને તેના લોહી અને માંસ વડેત ના શરીરને છાટે છે. ત્યારે તે સદાલપુત્ર શ્રમણોપાસક ભયરહિત થઈ અચલિતભાવે યાવત્તુ રહે છે.

ત્યાર બાદ તે દેવે સદાલપુત્ર શ્રમણોપાસકને નિર્ભય યાવત્તુ જોઈને ચોથી વાર પણ સક્રાલપુત્ર શ્રમણોપાસકને આ પ્રમાણે કહ્યું : અપ્રાર્થિત હે સક્રાલપુત્ર શ્રમણોપાસક ! જો તું શીલવ્રતાદિક ભાંગીશ નહિ તો જે આ તને ધર્મમાં સહાય કરનારી, ધર્મમાં અદ્રિતીય ધર્મના અનુરાગ વડે રંગાયેલી અને સમાનપણે સુખ-દુઃખમાં સહાય કરનારી તારી અન્નિમિત્રા ભાયાને તારા પોતાના ધરેથી લઈ આવીશ અને લાવીને તારા સમે ધાત કરીશ, ધાત કરીને નવ માંસના ટુકડા કરીશ, અને આંધણથી ભરેલા કદાયમાં ઉકાળીશ, ઉકાળીને તારા શરીરને માંસ અને લોહી વડે છાંટીશ. જેથી તું આર્ત્થયાનની અત્યંત પરાધીનતાથી પીડિત થઈને જીવનથી મુક્ત થઈશ. તે દેવના એ પ્રમાણે કહેવા છતાં પણ તે સદાલપુત્ર શ્રમણોપાસક નિર્ભય થઈને જ વિચેરે છે. ત્યાર બાદ તે હે બીજીવાર અને ત્રીજીવાર પણ એ પ્રમાણે કહ્યું : એટલે સક્રાલપુત્ર શ્રમણોપાસકને આ પ્રકારનો વિચાર ઉત્પન્ન થયો- તે ચુલનીપિતાની પેઠ વિચાર કરે છે કે જે મારા મોટા પુત્રને, મારા મધ્યમ પુત્રને અને નાના પુત્રને મારી છાટે છે અને જે આ મારી અન્નિમિત્રા ભાયા છે, જે સુખ-દુઃખમાં

સમાન, સહાય કરનારી છે તેને પણ મારા પોતાના ધરેથી લઈને આવીને મારી સામે ઘાત કરવાને ઈચ્છે છે, તો એ પુરુષને પકડવો યોગ્ય છે, એમ વિચાર કરીને તે પકડવા દોડ્યો. ઈત્યાહિ ચુલનીપિતા સંબંધે કહ્યું છે તેમ બધું કહ્યું. પરંતુ અહીં અગ્રભિત્રા ભાર્યા કોલાહલ સંભળીને આવે છે અને તેને કહે છે. વિશેષ એ કે સકાલ પુત્ર અન્તમાં સંલેખના કરી, શરીર ત્યારી અરુણભૂત વિમાનમાં ઉત્પન્ન થયો અને યાવત્તુ મહાવિદ્ધ ક્ષેત્રમાં જન્મ ગ્રહણ કરીને સિદ્ધિપદ પામરો.

અદ્યયન - ૭ ની મુનિ દીપરતનસાગરે કરેલ ગુર્જરછાચા પૂર્ણ

અદ્યયન - ૮ - મહાશતક

(૪૮) હે જંબૂ ! એ પ્રમાણે ખરેખર તે કાળે અને તે સમયે રાજગૃહ નગર હતું. ત્યારે ગુણશીલ નામ ચૈત્ય હતું. શૈલિક રાજ રાજ્ય કરતો હતો. તે રાજગૃહ નગરમાં મહાશતક નામે ગૃહપતિ રહેતો હતો. તે ધનવાન અને ધનાદ્ય હતો. પરંતુ તેણે કાંસમય સહિત આઠ હિરણ્ય કોટિ નિધાનમાં મૂકેલ, કાંસ્ય સહિત આઠ હિરણ્યકોટિ વૃદ્ધિમાં વ્યાજે મૂકેલ અને કાંસ્ય સહિત આઠ હિરણ્યકોટિ ધન-ધાન્યાહિના વિસ્તારમાં રોકેલી હતી. તેને ત્યાં દસ હજાર ગાયોનું એક વ્રજ એવાં આઠ વ્રજો હતાં, તે મહાશતકને રેવતી વગેરે તેર સ્વીઓ હતી. તે પરિપૂર્ણ અંગવાળી અને સુંદર ઢપવાળી હતી. તે મહાશતકની ભાર્યા રેવતીને પિતાના ધરથી આવેલ આઠ હિરણ્યકોટિ અને દશ હજાર ગાયોનાં એક વ્રજના હિસાબે આઠ વ્રજો હતા. બાકીની ખાર સ્વીઓને પોતપોતાના ધરેથી આવેલ એક એક હિરણ્યકોટિ અને એક-એક વ્રજ હતું.

(૪૯) તે કાળે અને તે સમયે મહાવીર સ્વામી સમોરસ્યા. પરિષદ વાંદવાને નીકળી. મહાશતક પણ આનંદની જેમ વંદન કરવાને નીકળે છે અને તેમજ શ્રાવકધર્મને અંગીકાર કરે છે, પરંતુ કાંસ્ય સહિત આઠ હિરણ્યકોટિ અને આઠ વ્રજના પરિમાણનો ઉચ્ચાર કરે છે. આટલી મર્યાદા રાખે છે. તથા રેવતી પ્રમુખ તેર ભાર્યાઓ સિવાય અવરોધ મૈથુનવિધિનો ત્યાગ કરે છે. હંમેશા બે દ્રોષા જેટલી કાંસ્યપાત્રમાં ભરેલી સ્વર્ણ મુદ્રાઓ વડે વ્યવહાર કરવો. મને કદમ્બે છે. ત્યાર ખાદ મહાશતક શ્રમણોપાસક થયો અને તે જીવ અને અજીવ તત્વનો જ્ઞાતા થઈ યાવત્તુ વિચરવા લાગ્યા. ત્યાર પછી શ્રમણ ભગવાન મહાવીર વિહાર કરી ગયા. અને અન્ય જનપદોમાં વિચરવા લાગ્યા.

(૫૦) ત્યાર ખાદ રેવતી ગૃહપત્નીને અન્ય કોઈ દિવસે મધ્યરાત્રિના સમયે કુદુંબ જગરણ કરતાં આવા પ્રકારનો વિચાર ઉત્પન્ન થયો એ પ્રમાણે ખરેખર હું ખાર પત્નીઓનાં વિધનનાં કારણે મહાશતક શ્રમણોપાસક સાથે

ઉદાર મનુષ્ય સંબંધી ભોગવવા યોગ્ય ભોગોને ભોગવવા સમર્થ થતી નથી. માટે આ ખારે સપત્નીઓને અગ્નિપ્રયોગ વડે, શાસ્ત્રપ્રયોગ વડે અથવા વિષપ્રયોગ વડે જીવનથી મુક્ત કરીને અને જેઓની એકએક હિરણ્યકોટિ અને એક-એક ગાયોના વ્રજ ઉપર સ્વયમેવ કબજે કરીને મહાશતક શ્રમણોપાસક સાથે ઉદાર ભોગો યાવત્તુ ભોગવવા યોગ્ય છે. રેવતી એમ વિચાર કરે છે, વિચાર કરીને તે સપત્નીઓને મારવા માયે અંતર, અવસર, છિદ્રો અને એકાન્ત જોતી રહે છે. ત્યાર ખાદ રેવતી ગૃહપત્ની અન્ય કોઈ દિવસે તે ખારે સપત્નીઓનાં છિદ્રો જાણીને છ સપત્નીઓને શસ્ત્ર પ્રયોગથી છ ને વિષપ્રયોગથી મારી નામે છે. મારીને તે ખારે સપત્નીઓનાં પિતૃગૃહથી આવેલ એક-એક હિરણ્યકોટિ અને એક-એક વ્રજને સ્વયમેવ ગ્રહણ કરે છે. ગ્રહણ કરીને મહાશતક શ્રમણોપાસક સાથે ઉદાર ભોગોને ભોગવતી રહે છે. તે પછી તે રેવતી ગૃહપત્ની માંસને વિષે લોલુપ થયેલી, મૂર્ધિત થયેલી યાવત્તુ અત્યંત આસક્ત થયેલી, ખાડુ પ્રકારનાં શેકેલા, તળેલા અને ભૂજેલા માંસની સાથે સુરા, મધુ, મેરક, મધ્ય, સીધુ અને પ્રસન્ના મદિરાથી આસ્વાદ કરતી, તથા પરિવારને વહેંચતી વિચરે છે.

(૫૧) તત્પશ્ચાત રાજગૃહ નગરમાં અન્ય કોઈ દિવસે અમારિ ઘોખણા થઈ. ત્યારે તે માંસમાં લોલુપ, માંસમાં મૂર્ધિત થયેલી રેવતી ગૃહપત્ની કૌલગૃહ પુરુષોને બોલાવે છે. કહે છે: હે દેવાનુપ્રિયો ! તમે મારા પિતૃગૃહ સંબંધી વ્રજેમાંથી દરેક પ્રભાતે બખ્ખે વાછરડાનો વધ કરો અને વધ કરીને અને આપો. તદનંતર તેના પિયરના તે પુરુષો રેવતી ગૃહપત્નીના એ અર્થને ‘તહ’ત્તિ કહીને વિનય વડે સ્વીકારે છે, ખખ્ખે વાછરડાનોનો વધ કરીને રેવતી ગૃહપત્નીને આપે છે. ત્યાર પછી તે રેવતી ગૃહપત્ની તે શેકેલા તળેલા અને ભૂજેલા વાછરડાના માંસના સાથે સુરા-મદિરાનો આસ્વાદ કરતી વિચરે છે.

(૫૨) મહાશતક શ્રમણોપાસકને ઘણાં શીલક્રતો વગેરે વડે આત્માને ભાવિત કરતાં ચૌદ વરસ વ્યતીત થયા, ત્યારે તે આનંદની પોઈ પોતાના મોટા પુત્રને કુદુંબનો ભાર સંભળાવે છે. યાવત્તુ પોષધશાલામાં જઈ ધર્મપ્રજસિને સ્વીકારીને વિચરે છે. ત્યાર પછી તે રેવતી ગૃહપત્ની મત્ત-ઉન્મત્ત થયેલી, સ્ખલના પામતી, છૂટા કેશવાળી, ઉપરનાં વસ્ત્રે દૂર કરતી કરતી, જ્યાં પોષધશાલા છે. અને જ્યાં મહાશતક શ્રમણોપાસક છે, ત્યાં આવે છે. ત્યાં આવીને મોહોન્માદ ઉત્પન્ન કરનારા, શૃંગાર રસવાળા સ્વીભાવકટાક આદિને પ્રદર્શિત કરે છે, અને મહાશતક શ્રમણોપાસકને આ પ્રમાણે કહે છે: ધર્મની ઈરછાવાળા, પુણ્યની ઈરછાવાળા, સ્વર્ગની ઈરછાવાળા, મોક્ષની ઈરછાવાળા,

ધર્મની કંશાવાળા, ધર્મઆદિની પિપાસાવાળા, હે મહાશતક શ્રમણોપાસક ! હે દેવાનુષ્ટિય ! તમારે ધર્મ, પુરુષ, સ્વર્ગ કે મોક્ષનું શું કામ છે, કે જે તમે મારી સાથે ઉદાર ચાવતૂ ભોગવવા લાયક ભોગો ભોગવતા નથી ?

(૫૩) તે પછી શ્રમણોપાસક રેવતી ગૃહૃપત્નીની આ વાતનો આદર કરતો નથી અને તે તરફ ધ્યાન આપતો નથી. તે મૌન ધારણ કરી ધર્મધ્યાનમાં સ્થિર રહે છે. ત્યાર બાદ તે રેવતી ગૃહૃપત્નીએ મહાશતક શ્રમણોપાસકને બીજી વાર અને ત્રીજી વાર આ પ્રમાણે કહ્યું : ચાવતૂ આદર નહિ કરતો, નહિ ધ્યાન આપતો ધ્યાનમન્ન રહે છે. તે પછી જ્યારે મહાશતક શ્રમણોપાસકે આદર ન કર્યો અને ધ્યાન ન દીધું ત્યારે તે રેવતી જે દિશા તરફથી આવી હતી તે દિશા તરફ ચાલી ગઈ.

ત્યાર બાદ મહાશતક શ્રમણોપાસક પ્રથમ ઉપાસક પ્રતિમાને સ્વીકારીને વિચરે છે. સૂત્રમાં કહ્યા પ્રમાણે પૂર્ણ કરે છે. એમ અગિયાર પ્રતિમાઓને પૂર્ણ કરે છે. તત્પત્ત્યાત મહાશતક શ્રમણોપાસક તે ઉદાર તપ્ય વડે ચાવતૂ કૃશ-કુર્ભળ થયો અને ધમનીઓ વડે વ્યાસ થઈ ગયો ત્યાર પછી તે મહાશતક શ્રમણોપાસકને અન્ય કોઈ દિવસે મધ્યરાત્રિના સમયે ધર્મ જગરણ કરતાં આવા પ્રકારનો વિચાર થયો : આ ઉદાર તપ્ય વડે હું કૃશ થયો છું. ઈત્યાદિ આનંદની જેમ બધું કહેવું. અને તે છેદ્વી મારણાન્તિક સંલેખના અંગીકાર કરીને, શરીરનો ત્યાગ કરીને અને ભાત-પાણીના પણ પ્રત્યાખ્યાન કરીને કાળની દરકાર કર્યો વિના વિચરવા લાગ્યો. તદ્દંતર મહાશતક શ્રમણોપાસકે શુભ અધ્યવસાય વડે ચાવતૂ ક્ષયોપશમ વડે અવધિજ્ઞાન ઉત્પત્ત થયું. તે અવધિજ્ઞાનથી પૂર્વ દિશાએ લવણ સમુદ્રમાં હજાર યોજન પ્રમાણે કેત્ર જાણે છે અને હેણે છે. એમ દક્ષિણ અને પશ્ચિમ દિશાએ પણ જાણવું, ઉત્તર દિશાએ ચાવતૂ ચુદ્ધાહિમવંત વર્ષધર પર્વતને જાણે છે અને હેણે છે. અધોદિશામાં રત્નપ્રભાપૃથ્વીના ચોરાશીહુજારવરસની સ્થિતિવાળા લોલુપાચ્યુત નામના નરકાવાસને જાણે છે અને હેણે છે.

(૫૪) ત્યાર બાદ તે રેવતી અન્ય કોઈ દિવસે મત્ત-ઉન્મત્ત થયેલી, ચાવતૂ ઉત્તરીય ઉપરનાં વન્નને કાઢી નાખતી જ્યાં પોષધશાલા છે અને જ્યાં મહાશતક શ્રમણોપાસક છે, ત્યાં આવે છે. આવીને મહાશતક શ્રમણોપાસકને પૂર્વ પ્રમાણે કહે છે. ચાવતૂ તેણે બીજી વાર અને ત્રીજી વાર એ પ્રમાણે કહ્યું : ત્યારે મહાશતકે પોતાના અવધિજ્ઞાનનો પ્રયોગ કર્યો, અને અવધિજ્ઞાન વડે જાણીને રેવતી ગૃહૃપત્નીને કહ્યું : તો હે જૌતમ ! અપશ્ચિમ- મારણાન્તિક સંલેખના વડે જેણું શરીર ક્ષીણ થયું છું અને ભક્તપાનનું જેણે પ્રત્યાખ્યાન કર્યું છે એવો શ્રમણોપાસકને સત્ય, તથય અને સદ્બૂત હોવા છતાં પણ અનિષ્ટ, અનિરચનીય, અપ્રિય, અમનોજ, અમનામ-અમનોહર શર્ષદ વડે બીજાને કહેવું તે યોગ્ય નથી, માટે હે દેવાનુષ્ટિય ! તું જ અને મહાશતક શ્રમણોપાસકને આ પ્રમાણે કહે કે : ‘હે દેવાનુષ્ટિય ! અપશ્ચિમ મારણાન્તિક સંલેખના વડે ક્ષીણ શરીરવાળા ચાવતૂ ભક્ત-પાનનું પ્રત્યાખ્યાન કરનાર શ્રમણોપાસકને સત્ય ચાવતૂ અનિષ્ટ કથન વડે બીજ ને

થઈ. આર્તધ્યાનની અત્યંત પરવશતાથી હુઃખી થયેલી અસમાધિને પ્રાસ થઈને મરણ પામીને, રત્નપ્રભા પૃથ્વીના લોલુપાચ્યુત નરકમાં ચોરશી હજાર વરસની સ્થિતિવાળા નૈરયિકોમાં નારકપણે ઉત્પત્ત થઈશ.

મહાશતક શ્રમણોપાસકના એ પ્રમાણે કહ્યાપર તે રેવતી ગૃહૃપત્ની ખોલી : ‘મહાશતક શ્રમણોપાસક મારા ઉપર ગુસ્સે થયેલ છે. મહાતક શ્રમણોપાસક મારા ઉપર હીનવિરક્ત થયો છે હું નથી જાણતી કે હું ક્યાં પ્રકારના મૃત્યુથી મરાઈશ.’ એમ વિચારી ભયભીત થઈ, ત્રાસ પામી, ગભરાઈ, ઉદ્દિશ થઈ, અને અત્યંતભય પામીને ધીમે ધીમે પાછી ચાલી ગઈ. પાછી જઈને જ્યાં પોતાનું ઘર છે ત્યાં આવી, આવીને અપહણ થયેલી છે મનની ઈચ્છા જેની એવી તે ચાવતૂ ઉદાસ થઈ, ચિન્તામન્ન થઈ ગઈ. ત્યાર પછી રેવતી ગૃહૃપત્ની સાત રાતની અંદર અલસક વ્યાધ વેદ પીડિત થઈ આર્તધ્યાનની અત્યંત પરાધીનતા વેદ હુઃખી થઈ કાલ સમયે કાલ કરીને રત્નપ્રભા નરકપૃથ્વીના લોલુપાચ્યુત નરકમાં ચોરશી હજાર વરસની સ્થિતિવાળા નૈરયિકોમાં નારક ઇપે ઉત્પત્ત થઈ.

(૫૫) તે કાલ તે સમયે શ્રમણ ભગવાન મહાવીર પધાર્યા, ચાવતૂ પરિષદ ધર્મદિશના સાંભળી અને વંદન-નમસ્કાર કરી પાછી ગઈ. ભગવાન મહાવીર આ પ્રમાણે કહ્યું : હે જૌતમ ! અહીં રાજગૃહ નગરમાં મારો અન્તે-વાસી શિષ્ય મહાશતક નામે શ્રમણોપાસક પોષધશાલામાં છેદ્વી મારણાન્તિક સંલેખના વડે કૃશ થયેલાં શરીરવાળો અને જેણે ભાતપાણીનું પ્રત્યાખ્યાન કર્યું છે એવો, કાલનીદરકાર નહિ કરતો વિચરે છે. તે મહાશતકની પત્ની રેવતી મદોન્મત થયેલી ચાવતૂ ઉપરનાં વન્નને કાઢી નાખતી પોષધ શાલામાં મહાતક પાસે આવી, આવીને મોહોન્માદને ઉત્પત્ત કરનારી વાતો અને તે આ પ્રમાણે ખોલી : ‘હે મહાશતક !’ ઈત્યાદિ પૂર્વતૂ કહી લેવું.

ત્યારે મહાશતક શ્રમણોપાસક ગુસ્સે થઈ ગયો, તેણે અવધિજ્ઞાનનો પ્રયોગ કર્યો અને અવધિજ્ઞાન વડે જાણીને રેવતી ગૃહૃપત્નીને કહ્યું : તો હે જૌતમ ! અપશ્ચિમ- મારણાન્તિક સંલેખના વડે જેણું શરીર ક્ષીણ થયું છું અને ભક્તપાનનું જેણે પ્રત્યાખ્યાન કર્યું છે એવો શ્રમણોપાસકને સત્ય, તથય અને સદ્બૂત હોવા છતાં પણ અનિષ્ટ, અનિરચનીય, અપ્રિય, અમનોજ, અમનામ-અમનોહર શર્ષદ વડે બીજાને કહેવું તે યોગ્ય નથી, માટે હે દેવાનુષ્ટિય ! તું જ અને મહાશતક શ્રમણોપાસકને આ પ્રમાણે કહે કે : ‘હે દેવાનુષ્ટિય ! અપશ્ચિમ મારણાન્તિક સંલેખના વડે ક્ષીણ શરીરવાળા ચાવતૂ ભક્ત-પાનનું પ્રત્યાખ્યાન કરનાર શ્રમણોપાસકને સત્ય ચાવતૂ અનિષ્ટ કથન વડે બીજ ને

ઉત્તર આપવો કલ્પતો નથી. હે દેવાનુપ્રિય ! તે રેવતી ગૃહપત્નીને સત્ય છતાં અનિષ્ટ વચનો વડે ઉત્તર આપ્યો છે. માટે તું એ સ્થાનની આલોચના કર અને યથાયોગ્ય પ્રાયશ્ચિત્તનો સ્વીકાર કર.

ત્યાર બાદ ભગવાન જૌતમ શ્રમણ ભગવંત મહાવીરના એ કથનને 'તહ'નિ કહી વિનયપૂર્વક સ્વીકાર કરે છે, સ્વીકાર કરીને ત્યાંથી નીકળે છે, જ્યાં મહાશતક શ્રમણોપાસક શ્રમણોપાસક છે, ત્યાં પહોંચે છે. ત્યારે તે મહાશતક શ્રમણોપાસક ભગવાન જૌતમને આવતાં જુએ છે. જોઈને પ્રસન્ન અને સંતુષ્ટ હૃદયવાળો, તે ભગવંત જૌતમને વંદન-નમસ્કાર કરે છે. ત્યાર પછી ભગવાન જૌતમે મહાશતક શ્રમણોપાસકને આ પ્રમાણે કહ્યું: હે દેવાનુપ્રિય ! શ્રમણ ભગવાન મહાવીર આ પ્રમાણે કહે છે, ભાષે છે અને પ્રદેશે છે. હે દેવાનુપ્રિય ! સૌથી છેદ્ધી મારણાન્તિક સંલેખના વડે જેનું શરીર કીણ થયું છે, એવા શ્રમણોપાસકને સત્ય છતાં અનિષ્ટ ઉત્તર વડે કહેવું યોગ્ય નથી. હે દેવાનુપ્રિય ! તે રેવતી ગૃહપત્નીને અદ્ભુત છતાં અપ્રિય ઉત્તર આપ્યો છે. માટે હે દેવાનુપ્રિય ! તુંએ સ્થાનની આલોચના કર, યાવત્ પ્રાયશ્ચિત સ્વીકાર.

તે પછી તે મહાશતક શ્રમણોપાસકે ભગવંત જૌતમના એ અર્થને 'તહ'નિ કહીને વિનયપૂર્વક સ્વીકાર કર્યો. સ્વીકાર કરીને તે સ્થાનની આલોચના કરી, યાવત્ યથા યોગ્ય પ્રાયશ્ચિત અંગીકાર કરી, ત્યાર બાદ ભગવાન જૌતમ, મહાશતક શ્રમણોપાસકની પાસેથી બહાર નીકળ્યા, અને શ્રમણ ભગવાન મહાવીરને વંદન-નમસ્કાર કરીને સંયમ વડે તાપ વડે આત્માને ભાવિત કરતા વિચારવા લાગ્યાં. તે પછી શ્રમણ ભગવાન મહાવીર અન્ય કોઈ દિવસે રાજગૃહ નગરમાંથી નીકળે છે, નીકળને બહારના દેશોમાં વિચારણ કરવા લાગ્યાં.

(૫૯) મહાશતક શ્રમણોપાસક ઘણા શીલવ્રત વગેરે વડે યાવત્ આત્માને ભાવિત કરીને વીસ વરસ સુધી શ્રમણોપાસક પર્યાયને પાણીને અગિયાર ઉપાસક પ્રતિમાચ્યોને સમ્યક કાયાવડે સ્પર્શની માસિક સંલેખના વડે પોતાને કૃશ કરીને સાઠ ભક્ત અનશન વડે પૂર્ણ કરીને આલોચના અને પ્રતિક્રમણ કરીને સમાધિને પ્રાસ થઈ, કાલ કરીને સૌધર્મ દેવલોકમાં અરુણાવસંતક વિમાનમાં દેવ થયો. તેની ચાર પલ્યોપમની સ્થિતિ કહી છે. તે મહાવિદ્ધ ક્ષેત્રમાં જન્મ ગ્રહણ કરી સિદ્ધિ પામશે.

અધ્યયન - ૮ ની મુનિ દીપરતનસાગરે કરેલ ગુર્જરછાયા પૂર્ણી

અધ્યયન - ૯ - નન્દિનીપિતા

(૫૩) હે જંબૂ ! તે કાલે અને તે સમયે શ્રાવસ્તી નગરી હતી, કોષ્ટક ચૈત્ય હતું. તે શ્રીવાસ્તવનો રાજ જિતશત્રુ હતો. તે શ્રીવસ્તી નગરીમાં લેઈયાપિતા નામે ગૃહપતિ રહેતો હતો. તે સંપત્ત અને દીસ-તેજસ્વી હતો. તેને ચાર હિરણ્યકોટિ નિધાનમાં મૂકેલી, ચાર હિરણ્યકોટિ વ્યાજે મૂકેલી અને હિરણ્યકોટિ ધન-ધાન્યાદિના વિસ્તારમાં લગાડેલી હતી. તેને દસ-દસ હજાર ગાયોનાં ચાર વ્રજે હતાં. એટલે ચાલીસ હજાર ગાયો હતી. ફાલ્ગુની ભાર્યા હતી. મહાવીર સમોસર્યા. આનંદની પેઢ તે ગૃહસ્થધર્મને સ્વીકારે છે, અને કામેદેવની જેમ જ્યેષ્ઠ પુત્રને સ્થાપીને પોષધશાલામાં શ્રમણ ભગવંત મહાવીરની ધર્મપ્રજાપિતિ સ્વીકારીને વિહૃરે છે. પરંતુ અગિયારે શ્રાવકની પ્રતિમાઓ ઉપસર્ગ રહિત તેજ રીતે કહેવી. કામ વેદના વૃત્તાન્તમાં જે સૂત્રપાઠ છે તે પ્રમાણે અહીં કહેવું. યાવત્ સૌધર્મ કલ્પમાં અરુણાકીલ વિમાનમાં દેવદેશે ઉત્પન્ન થયો. ત્યાં તેની ચાર પલ્યોપમની સ્થિતિ છે. તે મહાવિદ્ધ ક્ષેત્રમાં ઉત્પન્ન થઈને મોક્ષ પામશે.

નન્દિનીપિતા નામક ગૃહપતિ રહેતો હતો. તે આદ્ય-ધનવાન હતો. તેને ચાર હિરણ્યકોટિ નિધાનમાં, ચાર હિરણ્યકોટિ વ્યાજે અને ચાર હિરણ્યકોટિ ધન-ધાન્યાદિના વિસ્તારમાં રોકી હતી. દસ હજાર ગાયોના એક વ્રજના હિસાબે ચાર વ્રજે હતાં. તેનાં પણીનું નામ અધિની હતું. મહાવીર સ્વામી સમોસર્યા. આનંદ શ્રાવકની પેઢ તેણે તેમ જ ગૃહસ્થધર્મનો સ્વીકાર કર્યો. પછી મહાવીર સ્વામી બહારના દેશમાં વિચારવા લાગ્યા. નન્દિનીપિતા શ્રાવક થયો અને યાવત્ વિચરે છે. તે પછી તે નન્દિનીપિતા શ્રમણોપાસકને ઘણાં શીલવ્રતો, ગુણવ્રતો વગેરેથી આત્માને ભાવિત કરતાં ચૌદ વરસ વ્યતીત થયાં. આનંદની જેમ જ તે જ્યેષ્ઠ પુત્રને પોતાના સ્થાપન કરે છે અને ધર્મપ્રજાપિતિ સ્વીકાર કરીને વિચરે છે. વીસ વરસ સુધી શ્રાવક પર્યાય પાણે છે. વિશેષતા એ છે કે તે અરુણ વિમાનમાં ઉત્પન્ન થયો. પછી તે મહાવિદ્ધ ક્ષેત્રમાં જન્મ જઈ સાધના કરી મોક્ષ જરો.

અધ્યયન - ૯ ની મુનિ દીપરતનસાગરે કરેલ ગુર્જરછાયા પૂર્ણી

અધ્યયન - ૧૦ - લેઈયાપિતા

(૫૮) હે જંબૂ ! તે કાલે, તે સમયે શ્રીવસ્તી નગરી હતી, કોષ્ટક ચૈત્ય હતું. તે શ્રીવાસ્તવનો રાજ જિતશત્રુ હતો. તે શ્રીવસ્તી નગરીમાં લેઈયાપિતા નામે ગૃહપતિ રહેતો હતો. તે સંપત્ત અને દીસ-તેજસ્વી હતો. તેને ચાર હિરણ્યકોટિ નિધાનમાં મૂકેલી, ચાર હિરણ્યકોટિ વ્યાજે મૂકેલી અને હિરણ્યકોટિ ધન-ધાન્યાદિના વિસ્તારમાં લગાડેલી હતી. તેને દસ-દસ હજાર ગાયોનાં ચાર વ્રજે હતાં. એટલે ચાલીસ હજાર ગાયો હતી. ફાલ્ગુની ભાર્યા હતી. મહાવીર સમોસર્યા. આનંદની પેઢ તે ગૃહસ્થધર્મને સ્વીકારે છે, અને કામેદેવની જેમ જ્યેષ્ઠ પુત્રને સ્થાપીને પોષધશાલામાં શ્રમણ ભગવંત મહાવીરની ધર્મપ્રજાપિતિ સ્વીકારીને વિહૃરે છે. પરંતુ અગિયારે શ્રાવકની પ્રતિમાઓ ઉપસર્ગ રહિત તેજ રીતે કહેવી. કામ વેદના વૃત્તાન્તમાં જે સૂત્રપાઠ છે તે પ્રમાણે અહીં કહેવું. યાવત્ સૌધર્મ કલ્પમાં અરુણાકીલ વિમાનમાં દેવદેશે ઉત્પન્ન થયો. ત્યાં તેની ચાર પલ્યોપમની સ્થિતિ છે. તે મહાવિદ્ધ ક્ષેત્રમાં ઉત્પન્ન થઈને મોક્ષ પામશે.

(૫૯-૬૦) દસે શ્રાવકોને પંદરમાં વર્ષે ચિન્તા-ધર્મ-પ્રજાપિત મુજબ વર્તવાનો વિચાર થાય છે. અને દશ શ્રાવકો વીસ વરસ શ્રમણોપાસક પચીયમાં રહ્યાં. એ પ્રમાણે હે જંબૂ ! યાવત્ નિર્વાણને પ્રાસ થયેલા શ્રમણ ભગવાન મહાવીરે ઉપાસકદશાંગના દસમાં અધ્યયનનો આ અર્થ કહ્યો છે. ઉપાસકદશાં નામક સાતમાં અંગમાં એક શ્રુતસ્કર્ધ છે. દશ અધ્યયન છે. એક સરખા સ્વર

છે. દરા દિવસમાં તેનો પાઠ પૂરો થાય છે. એમ કરવાથી શુતસ્કંધનો પાઠ થઈ જાય છે, બે દિવસમાં આનો પાઠ પૂરો કરવાની અનુમતિ પણ આપી છે.

અદ્યયન - ૧૦ ની મુનિ દીપરતનસાગરે કરેલ ગુર્જરણાયા પૂર્ણ સંગ્રહણી-ગાથા

(૫૧-૫૨) વાણિજ્યગમભમાં : આનંદ, ચંપામાં : કામેદેવ, વારાણસી : ચુલની પિતા અને સુરાદેવ, આલિભિકા : ચુલ્લશતક, કામ્પિલ્યપુર : કુંડકોલિક, પોલાશપુર : સકડાલપુત્ર, રાજગૃહ : મહાશતક, શાવસ્તી : નન્દિની પિતા અને સાલિહી પિતા

(૫૩) આનંદની શિવાનંદા, કામેદેવની ભદ્રા, ચુલનીપિતાની શ્યામ, સુરાદેવની ધન્યા, ચુલ્લશતકની ખલુલા, કુંડકોલિકની પુષ્પા, સકડાલપુત્રની અંગ્રિમિત્રા, મહાશતકની રેવતી આદિ તેર, નન્દિનીપિતાની અંગ્રિની, સાલિહીપિતાની શાલ્યુપત્ની.

(૫૪) આનંદ અવધિજ્ઞાન અને ગૌતમ સ્વામીનો સેદેહ, કામેદેવ : પિશાચનો ઉપસર્ગ અને આવકનું અંત સુધી દટ રહેવું. ચુલનીપિતા : દ્વારા માતા ભદ્રાના વધનું કથન સાંભળીને વિચલિત થવું. સુરાદેવ : પિશાચદ્વારા ૧૯ ભયંકર રોગ ઉત્પન્ન કરવાની ધમકી અને વિચલિત થવું. ચુલ્લશતક : પિશાચ દ્વારા સમૃપત્તિ નાશ કરવાની ધમકી અને તેનું વિચલિત થવું. કુંડકોલિક : દેવ દ્વારા ઉત્તરીય તથા અંગૂધી લેવી તથા ગોશાલકના મતની પ્રશંસા કરવી, કંડકોલિકની દઢતા અને દેવનું નિરુત્તર થવું. સદ્ગાલ પુત્ર : સુવતા અંગ્રિમિત્રા પત્નીએ વ્રતથી સ્ખલિત થવા પર ફરીથી ધર્મમાં સ્થિત કર્યો, ભગવાન મહાવીર દ્વારા નિયતિવાદું ખંડન અને સકડાલપુત્રના ગોશાલકના મતને છોડીને તેના મતના અનુયાયી થયા. મહાશતક : રેવતીનો ઉપસર્ગ, મહાશતક દ્વારા રેવતીના ભાવિ નરકગમનું કથન અને ભગવાન મહાવીર દ્વારા તેને અનુચ્ચિત ખતાવીને પ્રાયશ્ચિત કરવાનો આદેશ. નન્દિનીપિતા સાલિહીપિતા આ ખંડને જીવનમાં કંઈ ઉપસર્ગ ન થવો.

(૫૫) આનંદ : અરુણ, કામેદેવ, અરુણાભ : ચુલનીપિતા, અરુણપ્રભ : સુરાદેવ, અરુણકાન્ત, ચુલ્લશતક, અરુણશ્રેષ્ઠ, કુંડકોલિક, અરુણાધ્વજ, સકડાલપુત્ર, અરુણભૂત-મહાશતક, અરુણાવંતસક, નન્દિનીપિતા, અરુણગવ સાહિહીપિતા, અરુણકીલ

(૫૬) આનંદ : ચાર વ્રજ કામેદેવ : છ વ્રજ = ૬૦ હજાર ગાયો ચુલનીપિતા : આદ વ્રજ સુરાદેવ : છ વ્રજ ચુલ્લ શતક : છ વ્રજ કુંડકોલિક : છ વ્રજ સકડાલપુત્ર : એક વ્રજ મહાશતક : આદ વ્રજ નન્દિનીપિતા : ચાર

વર્જ સાલિહીપિતા : ચાર વ્રજ

(૫૭) આનંદ : ૧૨ કરોડ ત્રણ ક્ષેત્રમાં વિભક્ત અર્થાત् (૧) નિધાન (૨) વ્યાપાર (૩) ધર એવું સામાન દ્વારા પ્રત્યેક ચારમાં કરોડ. કામેદેવ : ૧૮ કરોડ, પ્રત્યેક ક્ષેત્રમાં ૬ કરોડ. ચુલનીપિતા : ૨૪ કરોડ, પ્રત્યેક ક્ષેત્રમાં આઠ કરોડ. સુરાદેવ : ૧૮ કરોડ, પ્રત્યેક ક્ષેત્રમાં ૪ કરોડ. ચુલ્લશતક : ૧૮ કરોડ, પ્રત્યેક ક્ષેત્રમાં ૪ કરોડ. કુંડકોલિક : ૧૮ કરોડ, પ્રત્યેક ક્ષેત્રમાં ૪ કરોડ. સકડાલપુત્ર : ૩ કરોડ, પ્રત્યેક ક્ષેત્રમાં એક કરોડ. મહાશતક : ૨૪ કરોડ પોતાની, પ્રત્યેક ક્ષેત્રમાં આઠ કરોડ હતી. નન્દિનીપિતા : ૧૨ કરોડ, પ્રત્યેક ક્ષેત્રમાં ચાર કરોડ. સાલિહીપિતા : ૧૨ કરોડ, પ્રત્યેક ક્ષેત્રમાં ચાર કરોડ.

(૫૮-૫૯) આનંદ આદિ શાવકોએ નીચે લખેલી ૨૧ વાતોમાં મર્યાદા રાખી હતી. ઉદ્ઘાણ : દન્તવાણ : ઇલ : અભ્યંગાણ : ઉવ્વદ્ઘાણ : નહાણ : વખ્ન, વિલેપન : પુષ્પ, આભરણ : ધૂપ : પેય, ભક્ષય, ઓદન : સૂપ - ધી. : શાક, : માધુર, જમેણા : દહીંવડા, આદિ વસ્તુઓ : પાનીય, તમ્બોલ : માધુર, જમેણા : દહીંવડા, આદિ વસ્તુઓ : પાનીય, તમ્બોલ :

(૭૦) બે શાવકોને અવધિજ્ઞાન ઉત્પન્ન થયું પૂર્વ દિશા : લવણ સમુદ્રમાં પાંચસો યોજન સુધી, આ પ્રકારે દક્ષિણ અને પદ્ધિમમાં. ઉત્તર દિશા : ચુલ્લ હિમવંત પર્વત સુધી. ઊર્ધ્વ દિશા : સૌધર્મ દેવલોકમાં સૌધર્મ કલ્પ વિમાન સુધી. અધો દિશા : પ્રથમ રત્નપ્રભા નામની પ્રથમ નરકમાં લોલુપાચ્યુત નામના સ્થાન સુધી જ્યાં ૮૪૦૦ વર્ષની આચ્યુવાળા નારકી જીવ રહે છે. મહાતકે ત્રણે દિશાઓમાં હજાર હજાર યોજન સુધી અવધિજ્ઞાનથી જાણ્યું અને જોયું.

(૭૧) દરેક શાવકે અગિયાર પ્રતિમાઓ સ્વીકાર કરી. તે આ પ્રમાણે દર્શન, સચિતાપરિત્યાગ, વ્રત, આરંભપરિત્યાગ, સામાયિક, પ્રેષ્ય પૌષ્ટધ, દિવસ બ્રહ્મચર્ય, ઉદ્ઘિષ્ઠ ભોજનનો પરિત્યાગ, બ્રહ્મચર્ય, શ્રમણતભૂત.

(૭૨) દરેક શાવકે વીસ વર્ષ સુધી વ્રત અને પ્રતિમાનું પાલન કર્યું અને અંતમાં સંલેખના. દ્વારા શરીરનો પરિત્યાગ કરીને સૌધર્મ દેવલોકમાં ચાર પલ્યોપમનું આચ્યુષ્ય પ્રાપ્ત કર્યું. ત્યાંથી ચ્યાવન કરીને બધા શાવકો મહાવિદેહ ક્ષેત્રમાં ઉત્પન્ન થશે અને સિદ્ધિ પ્રાપ્ત કરશે.

૭ ઉવાસગદસાઓ - ગુર્જરણાયા પૂર્ણ સાતમું અંગસૂત્ર- ગુર્જરણાયાપૂર્ણ